

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.

Pe un jum. . 14 "

Pe o lună . 2.40 "

Nrul de zi pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Telefon pentru oraș și comitat 502.

REDACTIA

și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferencz-utca 20.

INSERTIUNILE

se primesc la administrație.

Mulțumite publice și înscrise
schis costă fiecare șir 20 Bl.
Manuscrispe nu se înapoiază.

TRIBUNA

Meșterul de oglinzi.

De Gheorghe Popp.

Cititorii ziarului *Universal* au avut zilele trecute prilejul să savureze o frumoasă povestire alegorică a dlui Emil Gârleanu: *Meșterul de oglinzi*.

Într-o țară depărtată trăia odată un vestit meșter de oglinzi. Oglinzile lucrute de el aveau darul de a fi cele mai curate și mai bune din câte se făceau pretutindeni. Cine căuta în ele își vedea chipul cu cele mai subțiri încrețituri din obraz. Fațna marelui meșter merse și până la împărăteasa țării și ea hotărî să vie la meșterul de oglinzi. Când sosi împărăteasa cu mare alai de argați, meșterul o întâmpină la ușa casei sale. Când o zări însă, rămase întâi ca trăznit. Împărăteasa, îmbrăcată în haine scumpe, era de o urîtenie înspăimântătoare, slutenia sluteniei. Meșterul se reculese repede, făcu cuvenitele temenele și o pofti în casă ca să-i arete oglinzile sale. Împărăteasa rămasă însă adânc nemulțumită. Meșterul îi arătă oglinzile sale cele mai limpezi, dar ea le aruncă încolo. Mânioasă și desamăgită ea spuse meșterului că-i un cărpaci de rînd și că oglinzile sale sânt cele mai proaste din lume.

— Dacă în timp de o lună îmi faci o oglindă bună, adaugă ea, am să te răsplătesc cu aur și bogății multe; iar de nu, unde îți stau picioarele acolo are să-ți stea capul.

Zicând acestea împărăteasa ieși plină de mânie și plecă cu tot alaiul.

Bietul meșter rămase înmărmurit și plin de mare mâhniciune. Ce era să facă? Toată truda lui cea mai sfântă ce și-o pusese ca să facă cele mai bune oglinzi a fost zadarnică. În starea aceasta de desnădejde îl găsi tatăl său, un moșneag cu plete albe și cu sfaturi înțelepte. La început meșterul nu voi să-i descopere pricina supărării sale, cum era să-l ajute un bătrîn nepricepător de meseria sa? Dar bătrînul stăruî să-i afle păsul și meșterul îi destăinuî durerea.

Bătrînul îl ascultă și zise:

— Dragul meu, dacă vrei să faci o oglindă după placul împărătesei, trebuie să-i faci nu una de cele obișnuite care să o arate așa cum e, urîță de mama pădurii; ci să-i faci una cum vei putea, una în care ea să se vadă frumoasă și tinără.

Meșterul ascultă povața bătrânească. El își puse toată iscusința să ticluiască un nou fel de oglinzi. Îmbină un nou fel de resfrângeri de raze și lucră cu meșteșug mult mai mare decât lucrase vre-odată în viață.

După o lună sosi iarăși împărăteasa cu mare alai. Când se privi în oglinda cea nouă, rămase fericită și încântată. Nici o încrețitură nu i-se vedea pe față și toată slutenia, toată bătrânețea ei se prefăcuse în frumusețe și tineretă. Împărăteasa nu mai putea de bucurie și laudă pe meșter cu cuvinte măgulitoare.

Oglinda fu încărcată cu mare pază și dusă de argați ca o mare comoară până la palatul împărătesei. Iar dela palatul împărătesc puseră șapte harabale (cărute mari) pline numai cu aur și după un drum lung se opriră în dreptul casei meșterului, unde se descărcară.

Acum meșterul era om bogat — putred. Dacă așa îi trăit — își zise el — încă patruzeci de vieți niciodată nu așa îi putut câștiga atâta avere, făcând oglinzi adevărate, câtă am câști-

gat cu o singură oglindă mincinoasă. La ce-mi mai trebuie mie oglinzile cele bune, dacă nu au fost în stare să mă îmbogățească.

Așa grăi meșterul și se îndreptă numai decît în magazia sa unde avea îngrămădite sute de oglinzi bune și adevărate. Luă un ciomag și le sparse pe toate de se făcură numai praf și cioburi.

Și de-atunci meșterul nu mai făcu nici o oglindă în toată viața sa.

Dl Gârleanu a creiat în povestirea sa una din cele mai strălucite și mai adânci parabole vrednică a fi pusă alături de parabolele sfiutei scripturi. Fără să bănuiască că el a scris o pildă croită parecă anume pe potriveala cazului *Tribunii*, o pildă mai elocventă decît orice pledoarie.

Meșterii de oglinzi nu sânt alții decît redactorii și colaboratorii *Tribunii*, împărăteasa — ierte-ni-se — e însuș comitetul național și oglinda e însăși *Tribuna*. În truda lor de a face o oglindă cât mai curată și cât mai adevărată a vieții noastre, redactorii și colaboratorii ziarului au făcut *Tribuna* de astăzi. Când a venit însă mult temuta împărăteasă, (comitetul) și a căutat în oglinda *Tribunii* a cuprins-o furia. A înjurat pe meșteri că sânt niște cărpaci și a voit să facă oglinda bucățele. Și a dat cuvânt de poruncă strașnică meșterilor: dacă nu vor face oglindă, unde le stau picioarele, acolo are să le stea capul!

De unde mânia împărătesei? Pentru că în oglinda *Tribunii* ea și-a văzut chipul adevărat și neînfrumșet! Și pentru ce a făgăduit aur și bogății, lefuri și onorarii mai mari celor ce vor lucra la altă oglindă „autorizată” și vor părăsi *Tribuna*? Pentru că împărăteasa le cere o oglindă mincinoasă, în care ea să și vază chipul îndreptat și înfrumșet prin îmbinări meșteșugite de răsfrîngerii amăgitoare.

De aici mânia comitetului împotriva *Tribunii*, de aici țipetele desnădăjduite și repetate în tot codrul presei noastre până la București: *nimiciți, spargeți oglinda asta, căci arată adevărul curat!*

Iată rezumat în puține cuvinte tot rostul conflictului din jurul *Tribunii*. Ziarul acesta nu a mai putut țolera minciuna politiceii noastre de nelucrare, și a spus ceiace este în conștiința tuturor oamenilor noștri cu judecată: că sântem nemulțumiți cu rezultatele prea puține ale acțiunii noastre politice! A cerut mai mult, a cerut *maximum* de storfări de cari sântem capabili și de care azi sântem încă departe. Ea nu a căutat să facă îmbinări meșteșugite și răsfrîngerii de raze imaginare, spre a da lucrurilor urite o înfățișare neadevărată, dar plăcută și liniștitoare. A căutat să fie o oglindă curată și limpede și nu a răsfrînt decît *realitatea și numai realitatea*.

După storfările de acum 8—10 ani de a eși din atmosfera înăbușitoare a pasivității politice, crezusem o clipă că o nouă epocă va începe în luptele noastre, o epocă într-adevăr nouă de *activitate* încordată pe toate terenele, nu numai pe cel politic. Dar beția primei în-suflețiri, succesele primului avînt au trecut și rînd pe rînd ne-au venit decepții și căderi rușinoase. Nu am fost în stare să menținem nici

avutul câștigat la început, necum să-l sporim și să-l adăugim. După șase ani de „activitate” organizația noastră politică e tot nefăcută. Din pricina asta toate progresele noastre politice sânt lipsite de orice consistență și terenul odată cucerit ne fuge iarăși de sub picioare. Dela centru nici o energie, nici o unitate, nici o linie sigură: dibuiri, îngăimări și lungi răstimpuri de tăcere, goluri mari pe cari o presă desorientată se silește să le umple cu fraze, pe când ele ar trebui umplute cu *fapte*. Ținuturi mari, comitate vaste, înșirate în pîlc, mai bine de jumătate din românimea din țară în deplină nesimțire și nemișcare națională. Adversarul nostru se încredințează singur că dacă pune puțină energie și stăruință, „primejdia” mișcării românești poate fi înlăturată.

Dacă s'ar putea publica rapoartele prezentate de guvernul unguresc la împăratul despre chestia românească, de sigur ele ar forma cea mai senzațională pledoarie contra comitetului și pentru teza „*Tribunii*”.

În biserici domnește sau corupțiune, sau birocrațism îngust și nepotism, pe când sute de școale se pierd. Și în vremea aceasta politica de maghiarizare face an de an, lună cu lună, chiar zi cu zi progrese și cuceriri, iar în fund tabăra trădătorilor și moderaților, Burzii și Mangrii pândesc descompunerea partidului. Stăm cu totul pe loc, încercăm din când în când o mișcare pe care rar o isprăvim, dar așa de încet, de bătrânește, încât loviturile noastre cad rar și fără vlagă, pe când ale potrivnicului vin repezi și necurmate, răpînd ca o grindină nimicitoare.

Acesta e adevărul despre lupta noastră. Sântem nominal în activitate, dar de fapt în plină pasivitate. Și-atunci după o lungă așteptare și șovăire, „*Tribuna*” a spus o vorbă răspicată și verde.

A arătat minciuna crudă și primejdioasă a vieții noastre, *minciuna pasivității activiste*. E cea mai primejdioasă cu puțință, căci se face sub aparența mincinoasă a cuvîntului de *activitate*. Ceeace am cerut noi nu a fost decît *traducerea în realitate a acestui cuvînt*. Nu am cerut decît executarea nenumăratelor hotărîri și făgădueli din partea comitetului de a inaugura o politică activă. Iar acum iată-ne osândiți la moarte de comitet — pentru că am îndrăznit să cerem executarea hotărîrilor sale proprii.

Ce a făcut însă comitetul? A răspuns, a adus dovezi, a infirmat afirmațiunea noastră? Nu, nimeni nu a încercat măcar să intre în discuțiunea *acestei* chestiuni. Nimeni, nici acel spirit logic și clar care e dl Maniu în cunoscutu-i interview de acum două luni nu a încercat să dovedească netemeinicia criticeii noastre.

În schimb s'a căutat să se deplaseze discuțiunea asta atât de penibilă pentru comitet. Pentru aceea a trebuit să se arunce o bombă nouă în discuție, acuza caraghioasă și stupidă a trădării noastre. În realitate acțiunea noastră cuprindea tocmai afirmarea extremului celalalt, de politică mai energică și mai activă decît a comitetului. Dar asta era secundar pentru comitet.

Interesul lui era de a abate discuția cu orice preț dela teza pusă de noi: *incapacitatea lui*

politică. Și atunci s'a pornit a se vorbi de toate și orice, despre banii lui Ieszenszky, despre Mangra și Brote, despre lună și stele. Până și firele de păr din stilul dlui Chendi au fost scoase și despicate în patru, numai spre a-se abate atențiunea dela adevărurile puse de noi.

Va înțelege deci oricine pentru ce s'au pus la cale intrigi între Ardelenii din București contra *Tribunii*, pentru ce a trebuit să fie mobilizat dl Aurel C. Popovici și pentru ce a trebuit să fie adus la falimentul reputației sale, făcându-se caraghios cu purecări de stil și chitibușării de vorbe. Toate au isvorit din disperata încercare de a deplasa chestiunea și de a învălui adevărul pe care-l desvâlșe *Tribuna*.

Căci comitetul nu poate suferi în juru-i decât oglinzi mincioase. Dacă lucrurile nu merg cum trebuie, își zice el, nu-i nimic, trebuie să mințim că merg bine! Poporul, *das Volk, der grosse Lümmel*, cum zice *Heine*, trebuie înșelat și adormit cu bazme frumoase despre faptele vitejești ale comitetului. Peste păca ele noastre să aruncăm un vâl de cuvinte plăcute și cu ururile noastre trebuie să tivite ca danțelăria frazei amăgitoare.

"*Tribuna*" a ascultat de glasul conștiinții sale care-i spune că minciuna nu poate fi o temelie sănătoasă în viața unui popor care luptă. Nu a primit solidaritatea în minciună și amăgire de sine și a hotărât să facă o oglindă adevărată a vieții noastre. Acesta e păcatul ei de moarte.

Din toată campania asta se desprinde însă totuși un lucru care trebuie să ne umple de mângâiere. Aproape toți colaboratorii noștri au refuzat propunerea comitetului de a lucra, pentru onorarii mai mari, la oglinda minciinoasă a ziarului "autorizat". Comitetul a fost nevoit să aducă ziaristi de a treia și a cincia mână din București, necunosători ai situației noastre. Aflăm că pentru aceiași pricină nici *Gazeta* nu a fost în stare să-și primească bătrânețea. Poporul românesc poate fi fericit nu pentru că scriitorii noștri scriu la "*Tribuna*", ci pentru că au dovedit statornicia de caracter. Ei au arătat că *iubesc adevărul mai mult decât aurul și că nu-și schimbă convingerile politice pentru bani*.

Pentru aceia adresăm azi cititorilor noștri de aici și din România întrebarea: Vreți o oglindă curată sau una minciinoasă a vieții noastre? Dacă iubiți cu adevărat neamul acesta și-i doriți în mod sincer un viitor mai bun trebuie să preferați oglinda curată a "*Tribunii*".

Cine preferă minciuna, cine vrea o lectură liniștitoare de nervi, să nu ne citiască, dar ar putea citi în locul ziarelor "autorizate" de astăzi și ziarurile ungurești guvernamentale.

Intre aceste două prese, nu este în fond nici o deosebire, căci amândouă pot fi perfect mulțamite cu mersul politicii noastre de azi.

Nu este interesul politicii ungurești ca să ne convingem că noi sântem pricina multor nesuccese ale noastre — întocmai ca și al comitetului național. Guvernul unguresc nu are interesul ca politica noastră să capete mai multă energie și putere agresivă, prin primirea conducătorilor noștri — întocmai ca și comitetul. Guvernul unguresc nu are interesul ca noi să ne alarmăm pentru pierderea s'au maghiarizarea unui număr de 500 de școale, el nu are nici un interes ca opinia publică românească să fie neliniștită și ațâțată la opinii mai mari prin expunerea adevăratei noastre stări — întocmai ca și comitetul național.

O dacă am fi capabili de mișelia cu care am fost tratați de adversari, cu cât mai curînd am putea să aruncăm noi acuza de trădare națională celeilalte prese românești și chiar comitetului și cât mai multe dovezi am putea produce noi în favoarea acestei afirmări. Am cita tot atâtea hotărâri grandilocvente și promisiuni solemne de organizare și activitate politică, cari toate au rămas pe hârtie, dar cu cari opinia noastră publică urmează să fie amăgită și adormită de ani de zile. Iar când am îndrăznit să luăm aceste vorbe mari în serios și să cerem executarea hotărârilor — am fost luați cu ciomagul "rezoluțiilor". Nu am putea oare noi afirma mai curînd că la mijloc trebuie să fie — banii lui Ieszenszky? Nu am putea întreba cu mai multă dreptate: cam cât vă plătește guvernul pentru ca să nu realizați ceia ce hotărâți și ca să sugrumați pe cei cari vă cer realizarea?

Vedeți, dacă ar fi să ne întrecem unii pe alții în perfidie, am ajunge foarte departe și am da străinilor un spectacol minunat.

Dar renunțăm la asta. Conștiința curățeniei noastre ne scutește de acte de disperare. Liniștea noastră sufletească se întemeiază pe siguranța că publicul ne cunoaște. Nimic nu este mai expus controlului public decât coloanele unui ziar. E o carte deschisă în care cetește oricine. Dacă potrivnicii noștri ar fi găsit în *Tribuna* un singur articol, o singură frază sau măcar un cuvânt de trădare, nu s'ar fi năpustit asupra lui ca hienele, arătând lumii întregi "dovada" mult așteptată? Dar "dovada" nu s'a găsit cu toate despi-

cările de cuvinte ale dlui Popovici. Au găsit însă o oglindă strălucitoare și curată în care și-au văzut chipul lor așa cum este. Și îl vor mai vedea multă vreme încă, dacă cititorii noștri vor ști să prețuiască o oglindă adevărată mai mult decât toate oglinzile minciinoase.

Delegațiunile. Delegațiunea ungară în ședința dela 1 Martie a intrat în discuția bugetului armatei.

Delegațiunea austriacă a început discuția la bugetul marinei. Au vorbit 15 delegați, cari toți s'au ocupat cu chestia furnizării articolelor industriale pe seama marinei. Din cauza mulțumii de oratori cu toate că ședința a durat până la orele 8 și jumătate, nu s'a putut aduce nici o hotărîre.

În jurul demisiei contelui Aehrenthal. Știrea despre plecarea contelui Aehrenthal adusă de "N. Fr. Pr." se desminte. În comunicatul semi-oficios se spune, că pretinsa demisie a ministrului de externe se întemeiază pe simple combinațiuni aduse în legătură cu concediul lui. Aehrenthal este într'adevăr bolnav și astfel explicarea concediului ca un prelude al plecării lui aparține domeniului fantaziei. Ar fi mai bine dacă acei cari au lăsat vestea demisiei ar aștepta trecerea celor două luni, când se vor putea convinge despre netemeinicia svonurilor puse în circulație.

Di Camera. În ședința de azi, prezidată de Berzeviczy Albert, s'a intrat în discuția pe articole a proiectului băncii.

Primul orator care a luat cuvântul, contra articolului întâi, a fost Földes Béla, care a propus ca adunările generale ale băncii comune să se țină, alternativ, în Budapesta și Viena. Ministrul de finanțe nu primește modificarea.

Articolul a fost primit cu o mică modificare propusă de Lukács.

Discuția se va continua mâine.

FOIȚA ZIARULUI "TRIBUNA"

Y-Ad. Arennes.

AȘTEPTAREA.

Trad. de C. R. B.

— ...Intr'o altă seară domnule, îți voi spune povestea lui Urrachutto. Da, într'o altă seară, căci azi mi-ai dat prea mult de băut și limba nu mi-s'ar întoarce în gură cu lesniciunea pescărilor de somn cari bat Niva. De astădată ajunge povestea fraților Handagaray, cari au înnebunit de dragoste la optzeci de ani trecuți în casa pe care o zărești colo, pe drumul dela Ustaritz, printre tulpinele de bambu și de mimoze.

Erau doi frați ăștia și nimeni nu știa care e cel mare. Nu i vedeai decât Dumineca la biserică, în fața altarului și veșnic pe acelaș loc, căci ei nu umblau prin cărciumi unde omul spune ce nu vrea. Nu se duceau nici la luptele de tauri, și niciodată nu i-am văzut dând un ban la cersitori.

De douăzeci de ani locuiau căsuța asta umbroasă pe care o moșteniseră dela un văr, la întoarcerea lor din America; și îmbătrâneau așa pe loc, în liniște și înconjurați de flori.

Pe vremea aceia eram postas. Acum duc turmele dintr'o graniță în alta, fără să înștiințez vama, căci vreau și eu să trăiesc. Asta nu poate dovedi că nu sunt un bun Basc ori că sunt un om necinstit, nu este așa?

Pricina fu o scrisoare împetrișată de mărci și de peceți pe care le-am adus'o într'o dimineață.

Ce mirare! O priveau cu neîncredere și nu îndrăzneau să mi-o ia din mâni. Eu, eram mișcat, căci e grozav lucru să vezi pâlind niște moșnegi.

În sfârșit dl Pierre rosti: »Tu cunoști scrisul Marc, deschide scrisoarea!« Celalalt tremura așa de tare de era s'o rupă. Atunci dl Pierre a deschis-o tot el. Și s'a pus pe ris ca un copil. Striga scutu-ând hârtia în mână: »Vine! A e să vie!« Dl Marc împreunându-și mâinile, răspundea: »Nu se poate!«

Își eșiseră din fire amândoi și vorbeau în fața mea fără sfială. Așa am putut afla că era vorba de o femeie din America pe care o iubiseră amândoi. Se vede că în loc să aleagă între dâșii, ea se dăduse vre-unui cavaler din rasa ei. Și astăzi, frumoasă încă, revenea.

Ah! Sfântă Fecioară! Din ziua aceia nenorocirea fu în casa lor.

Aproape în fiecare zi dl Pierre se ducea la Bayona. Aducea de acolo stofe mărețe pe cari le atârna peste tot. Și în fiecare zi le sosea și despachetau mobile, covoare, prostii care-i costa foarte scump.

D. Marc îmi ajuta la grădinărit, sămăna pomirari, desena ronduri de flori. Și prin săii tot azeza și zugrăvea. Câte odată, pe când lucra, plângea încetșor fără să spue de ce. Mie, mi era teama să nu cadă pe loc, așa, deodată, inima lui plină de bucurii vechi și de necazuri de demult putea să i crape în piept.

Asta țin-o luni întregi. Jurnalele ne anunțau sosirea vapoarelor cari aduceau scrisori. În zilele însemnate mă așteptau amândoi în drum și mi făceau semne mari de întrebare. Eu le răspun-

deam de departe de tot, ca să nu-i chinuesc prea tare. Și neliniștea lor era așa de grozavă că mi-era milă de ei ca de niște oameni cari ar trage să moară și cari se plâng, se plâng...

Cea mai mare odae din casă aștepta și ea, gătită; o odae de regină, domnule, cu pei de animale și cu mătăsuri chinezești, iar în vase prețioase, flori necunoscute, murind de așteptare. Era așa de frumos, ca o capelă în cari moșnegii veneau să adore toate fericirile pe cari le nădăduiseră și cari n'au venit. Când intrau înăuntru își scoteau pălăria și umblau numai pe văful ghetelor, ca și cum Ea ar fi fost acolo, adormită pe cearșafurile parfumate și așa de fine!

Intr'o seară mi-au spus: »La 17 Februarie vine!« Eu țin minte data și numai când voi putez sub umbra clopotniței, în cimitirul unde o să dormim cu toții, numai atunci voi uita o.

De atunci nu mai cunoscuseră odihna. D. Pierre străbătea casa înfrigurat. Frate-său, din contră, se întuneca din zi în zi... De mai mulți ori am auzit fâșii din dialogurile lor, și întotdeauna aceleași vorbe cădeau printre ei, și ei le ascultau cum cad, ca pe petricelele ce le arunci în vre-o prăpastie și cari se rostogolesc multă vreme

— Adu-ți aminte cât era de frumoasă, Marc.

— E așa de mult!

În câteva zile o s'o avem lângă noi. Ea va fi veselia noastră, singura cauză că a-n trăit așa de mult.

— O să ne găsească așa bătrini... așa bătrini...

— Mă arde inima, Marc.

— Mă se scutură inima de frică, Pierre.

Programul de muncă al Camerii. După scurta vacanță luată de Cameră cu prilejul carnavalului, azi se începe iar „munca“ parlamentară.

Se va urma discuția pe articole la proiectul băncii, care promite să fie mai aprinsă la paragraful 5. Discuția la proiect se va termina în timp de 10-15 zile, trecându-se apoi la desbaterea contingentului de recruți, cari de vor dura timp mai îndelungat, guvernul va cere o nouă indemnitate pentru ocolirea ex-lexului.

Discuția la buget se va începe după votarea recruților.

Drepturile și datoriile celor emigrați dintre noi.

— In atențiunea iscăliților „scrisorii“ din București*.) —

Să ni-se ierte că, voind a trata această chestiune, devenită de-o actualitate deosebită, vom fi cât se poate de lămurii. Ultimele manifestări ale fraților emigrați dintre noi îi privesc însă și pe dânsii și ne privesc și pe noi în mare măsură. Atât cazul Lalescu, pe cum și încercarea unor cercuri bucureștene de a-și însuși câteva drepturi asupra afacerilor interne de acasă, au lăsat multe nedumeriri. Și nu ne va strica nici unuia să stabilim odată marginele convenite, ca să evităm în viitor greșeli reciproce de competență.

Vom constata mai întâi, că e foarte firesc, dacă Românii din Ungaria, stabiliți pentru totdeauna, sau numai în mod temporar în străinătate, își mențin legăturile lor sufletești cu noi din neam în neam. Este aceasta o însușire de alipire omenească și face o deosebită cinste caracterului nostru etnic, dacă ne iubim atât de mult leagănul originii noastre.

Neapărat, nu ne gândim la bieții muncitori, cari rătăcesc prin fabricile și pustietățile americane, cu toate că emigranții

*) „Gaz. Transilvaniei“ nr. 37.

Așa am cunoscut eu durerea moșneagului. Nu era voios de întoarcerea iubitei, fiindcă simțea că în ea va trăi mila, dar nu dragostea... Și fiecare zi îi marea groaza, și fiecare zi îi ațita nerăbdarea ce uilalt.

În sfârșit, ultima scrisoare le veni. Scena aceasta, domnule, o văd ca și cum s'ar petrece acum. Sosesc și întind plicul dlui Pierre, care-l deschide cu zorul lui obișnuit, ca și cum acei plic ascundea o avere. Dar se făcu alb ca hirtia, se agăță de cleanța ușei ca un naufragiat și cu vocea stinsă și găfâindă strigă: „Marc! Marc!“

Mai chiamă odată cu sughituri în piept. Nu vine nimeni. Căutăm peste tot. În sfârșit ajungem în odaia cea mare, în odaia iubirii plină de flori și dau de bietul Marc întins pe jos, cu fața spre dușumea, cu timpla găurită.

La spatele meu, celălalt, cu ochii prea mari, privește și și frînge mâinile. Și repetă mereu: „Nu vine... Nu o s'o mai vedem niciodată!“

Și apoi, iată că 'ntinde cadavrul pe patul acela prea frumos, și vorbește și rîde... rîde ca în dimineața când a citit cea dintâi scrisoare...

Era nebun, domnule, nebun, nebun...

Ți-am spus acum povestea celor doi Handagaray, morți de dragoste la optzeci de ani: unul fiindcă credea că vine femeia la el, celălalt fiindcă știa că n'are să vină. Dar povestea asta nu va vindeca pe nimeni de focul iubirii, nu este așa, domnule?

slovaci chiar din depărtarea aceea atât de mare au știut să dea probe înalte, morale și materiale către poporul de-acasă. Nici nu voim să exagerăm importanța așa numitelor colonii, sau mici asociații trecătoare de studenți și locuitori în alte țări străine. Ne privesc mai de aproape numai emigrații noștri numeroși din România, dintre cari mulți se pierd și se asimilează perfect cu toate interesele României, dar o foarte mare parte nu încetează a exercita oarecari drepturi și datorii față de trunchiul, de care s'a deslipit.

A fost întotdeauna un obicei al lor de a se face în Regatul român promotorii cauzei de unitate culturală. Opera aceasta a fost pornită mai întâi de seria de dascăli ardeleni, cari, resfrăși prin toate centrele românești, au cultivat conștiința unității culturale și au înființat anume societăți în acest scop. Pe urma năzuințelor lor s'a întrupat societatea »Transilvania«, în frunte cu vrednicul Papiu-Ilarian. În legătură cu aceleași idei s'a cimentat în urmă și »Liga culturală«, care, cu toate peripețiile ei, n'avea să slujască scopuri politice, ci numai să țină conștiința Românilor de pretutindeni trează pentru cauza națională.

În cadrele aceste Ardelenii aveau într'adevăr un scop real de împlinit. Uzând de ospitalitățile largi ale Regatului liber și grupându-se în societăți cu tendinți culturale, se găsea o serie de mijloace practice, grație cărora lupta cea grea de-acasă să fie protejată, școalele noastre să fie salvate măcar în parte și opinia publică din România să fie pururea favorabilă chestiunilor de ordin românesc. Totul era numai o chestiune de organizare și un talent de bună administrație și prin o muncă intensivă frații noștri puteau foarte bine să continue a ne fi pe față sprijinitorii noștri morali, căci nu e lege pe lume care să poată opri această frățească legătură între unii și alții.

Ce se întâmplă însă?

De un timp încoace în unele din aceste societăți se strecoară politica în locul ideilor naționale. Emigrații noștri asociați, obișnuiți cu moravurile pământene, se împart între sine după interesele diverselor partide politice, la cari sunt înregimentați, fie ei cetățeni sau nu. Pildă a fost cazul din urmă cu Lalescu, când ni-s'a dat să vedem o lipsă așa de mare de unitate de precedări și când dl Popovici s'a pus de-adreptul la dispoziția guvernului, pentru a apăra principiul expulzării Românilor prin poliție.

Este însă ceva și mai grav. Cercurile noastre emigrate uită că de fapt, cu trup și suflet, aparțin acum patriei adoptive și că ar trebui să se conformeze mai mult intereselor de-acolo, decât să ne poarte grija zilnică și să se îndeletnicească cu partea intimă, de politică și de persoane, dela noi de-acasă. Dreptul acesta de a ne răfui aici între noi și de a ne alege fruntașii după meritul lor, dreptul așa zicând de întocmire a gospodăriei noastre, ar trebui să ni-l lase numai în sărăcia noastră, căci ne aparține numai nouă. Prin faptul că aceste cercuri

se lasă așa de ușor seduse de demagogi de profesie și dau ascultare tuturor calomniilor debitate, își fac numai lor o mare stricăciune și ne dau nouă regretul să-i vedem pe atâția oameni de seamă rătăciți pe cărările credințelor greșite.

Cine-i autorul?

— Psicologia unui articol. —

Brașov, 1 Martie.

Într'un Nr. trecut al *Tribunei* citim știrea că, după ziarul *Vildg*, autorul infamelor calomnii de dăunăzi ale *Gazetei* contra *Tribunei* ar fi dl Dr. Alexandru Vaida. Este de prisos să vă mai spun că aici nimeni nu a dat crezare acuzelor *Gazetei* și că simpatia publicului de aici e cu *Tribuna*, mult mai cetită și abonată de brașoveni decât *Românul*. Permiteți-mi însă să vă comunic ceiace am aflat aici din partea unui personaj inițiat despre articolul de dăunăzi al *Gazetei*.

Autorul lui nu este dl *Dr. Vaida*, ci altcineva: însuș dl *Vasile Goldiș din Arad*. De altfel noi de aici cari cunoaștem de mult pe dl Goldiș de când era aici profesor, am recunoscut imediat stilul lui clar dar pătimaș. Într'adevăr, multe amănunte legate toate la un loc într'o împletitură măiestrită dar mincinoasă, amănunte și pretinse intimități de culise despre conflictele din Arad nu le putea debita nimeni altul decât dl Goldiș. Între altele el a avut abilitatea să strecoare și o justificare pentru ce dânsul a fost, până bine de curând, în tovărășia tribunistilor și pentru ce s'a desfăcut numai acuma, după 20 de ani, aproape, de conlucrare cu ei. Dl Goldiș, se spunea în articol, a fost de bună credință și nu a observat intențiile de tradare ale tovarășilor săi decât numai acuma.

Cum? se poate ca dl Goldiș să trăiască atâția ani de zile și să lupte, împreună cu 4-5-10 oameni, fără a-i cunoaște, fără a observa intențiile lor ascunse măcar o singură dată, dintr'o vorbă scăpată, dintr'un gest sau dintr'o clipire de ochi? Lucrul acesta e imposibil și absurd și nimeni nu-l va crede pe dl Goldiș. Orice om cu mintea întreagă trebuie să facă încheierea că dacă părintele *Ciorogariu*, dnii *Oncu* sau *Raicu*, au avut gânduri de tradare, dl Goldiș care a trăit cu ei atâția ani de zile în deplină intimitate a trebuit să știe ceva de ele și nu se putea să le înțeleagă atât de târziu, lucru foarte ciudat, tocmai în clipa când s'a ivit ocazia de a pune mâna pe ziarul partidului. Prin urmare una din două: sau dl Goldiș a știut de „tradare“ și atunci trebuie să fie și el un trădător ca tovarășii săi, sau dl Goldiș nu a fost și nu este trădător și atunci nici tovarășii săi de odinioară nu sânt!

Dar, mi se va răspunde, pentru ce a publicat dl Goldiș articolul în *Gazeta* și nu în *Românul* care-i stă la dispoziție și e mult mai aproape? Foarte simplu: întâi pentru că dl Goldiș în Arad „nu e acasă“ și pentru că actualmente e în vilegiatură la „Gazeta Transilvaniei“; a doua pentru că intenția articolului este de a salva situația dlui Goldiș și pentru a împiedeca mutarea *Românului* la Cluj sau aiurea. Iată cum.

Propunerea părintelui Ivan și a *Tribunii* de a se muta *Românul* din Arad (indiferent unde) a făcut pretutindeni cea mai adâncă impresie. Tot mai mult se dovedește că acuza de tradare adusă tribunistilor a fost nedreaptă. Dl Popovici nu a putut dovedi nimic.

În astfel de împrejurări în opinia publică curentul pentru mutarea *Românului* va crește mereu și va birui, iar el dl Goldiș, va ră-

BETAY és BENEDEK,

— stabiliment de articole bisericesti —

BUDAPEST, IV. Váci-utca 59.

Se expedează pentru preturi solide aranjamente complete pentru biserici, odăjdii, prapori, stihare, potire, policanđre și candelabre, cădelnițe, iconostasă și icoane sante etc.

Lucrează la icoanostasă, altare, jertovnice, amvoane, icoane portative etc.

Prețurent, preliminar, sau desigur se trimit la dorință

mănea fără ziar și fără putința de a-și mai menține situația sa morală în Arad, acum după ce a rupt-o cu tribuniștii:

Ce trebuie deci să facă dl Goldiș, pentru a împiedeca mutarea „Românului”? Trebuia reeditată și înnoită acuza de tradare a „Tribunii”, acuma după ce dl Popovici o compromisese atât de grav. Dacă se va crede că tribuniștii sânt totuși trădători, atunci înțelegeți că opinia publică și comitetul se vor întoarce iarăș și vor lăsa „Românul” în Arad, deci în mâna dlui Goldiș, ca o sentință împotriva tradării tribuniștilor.

Iată explicarea psihologică foarte evidentă și clară a articolului *Gazetei*. Scopul nemărturisit al articolului e de a sugera indirect lumii noastre concluzia că „Românul” trebuie să rămâie în Arad, căci altfel Aradul trece în tabăra guvernului.

Firește autorul se ferește de a spune asta pe față, căci prea ar ieși cuiul din sac. Și se va înțelege acum pentru ce dl Goldiș nu putea să publice articolul în ziarul său. Toată lumea ar fi înțeles că vorbește *pro domo*, și că pledează pentru cauza sa atât de disperată. Dl Goldiș nu putea vorbi pe față și nu putea să vorbească în numele său, a ales deci acest ocol prin *Gazeta*, cu atât mai mult că nimeni nu-l putea bănuși că colaborează la *Gazeta*, când are destule greutăți cu „Românul” pentru care a adus redactori cu arcanul.

Dar afară de șiretenia asta, dl Goldiș a mai uzat de una în articolul său. Din pățania dlui Popovici care a fost atât de neîndemânatic, el a învățat că ar fi greșit să acuze și el „Tribuna” de tradare ca de un *fapt împlinit*. „Tribuna” s'ar fi apărat foarte ușor cerând ca și dlui Popovici dovezile.

Afară de asta lumea noastră tot nu-i atât de oarbă ca să nu vadă că fiecare număr și fiecare rând al *Tribunii* desminte tradarea. Dl Goldiș a alergat deci la altă apucătură. A alergat cu 25 de ani în urmă, a răscolit citații din *Tribuna* veche, a povestit fapte vechi și noi, amănunte disperate, a stabilit între ele legături silite și nelogice, dar a știut să le dea o aparență înșelătoare de adevăr și a încheiat din toate un întreg care pare a justifica concluzia că tribuniștii au intenția *pe viitor* de a trece în tabăra lui Mangra.

Ați înțeles? *Pe viitor*, căci afirmația asta nu angajează la nimic, la nici o dovadă, nici un document, ca acuza nedibace a dlui Popovici, cu care a dat un clics atât de rușinos. Dacă va fi luat de scurt, autorul va răspunde pur și simplu că nu a afirmat nici un fapt, ci și-a arătat numai o *părere*.

Noi însă avem dreptul să ne întrebăm: până când să mai asistăm la asemenea lupte desgustătoare purtate cu arma calomniei? *Cerem dovezi*, căci altfel nu vom mai da crezare nici celei mai abile încirpări de fraze și vorbe sunătoare. Și întrebăm dacă se mai poate admite ca să se calce în picioare onoarea atâtor persoane onorabile, ca dnii Oncu, Ciorogariu, Raicu și alții și să se terfelească, să se insulte scriitorii ca dnii Goga și Chendi, spunându-se despre cel dintâi că scrie fraze poetice și goale, iar despre celalalt că atacă comitetul fiindcă *Tribuna* l-ar fi înfundat cu bani?

Și toate astea pentru ce? Pentru ca dl Goldiș să rămâie director de ziar și pentru ca *Românul* să nu fie mutat la Cluj, unde-i locul lui, cum s'a dovedit deplin în *Tribuna*.

M. R.

Scrisori din București.

Inceputul alegerilor. — Un mare om de literă. — Încă odată: Cât a costat? — O aluzie.

București, 16 Februarie v.

Astăzi au loc în țara întreagă alegerile pentru colegiul întâiu de cameră. Agitația ce stăpânește până acuma spiritele pare a se fi potolit pentru moment. Toți tac, așteptând rezultatul voturilor, după publicarea căruiia vor urma obișnuitele proteste. Se vor formula obișnuitele acuzațiuni de teroare și corupere, se vor califica anumite apucături electorale cu epitetul atât de frecvent: banditisme. Să nu ne închipuim că numai opoziția va înfiera aceste »banditisme«. Acolo, unde adversarii guvernului vor triumfa, se vor ridica aceleași proteste în contra opoziției.

După toate probabilitățile, actualul guvern va avea în parlament o opoziție destul de puternică. Felul cum luptă adversarii lui, energia și hotărârea lor îndrăjită, principiul suveranității poporului, în numele căreia duc lupta ne fac să credem că în multe locuri guvernul va suferi înfrângeri simțite. Căci, ori ce s'ar zice, conștiința drepturilor cetățenești s'a dezvoltat mult în ultimul timp. Chiar la țară unde până acuma guvernele, ori cari ar fi fost ele, erau totdeauna sigure de biruință, astăzi în multe locuri rezultatul alegerii este problematic. Cu ocazia alegerilor de delegați s'au văzut țărani, cari n'au cedat nici unei presiuni din nici o parte, ci a votat cu o demnitate uimitoare pentru acela pe care-l voiau ei. Astfel s'a văzut cu ocazia alegerilor de delegați la Huși, unde la colegiul țărănesc candidauză și Hucoscutul prieten al țărănimii doctorul Lupu. Nimica nu a fost în stare să împiedece pe locuitorii satelor a vota pentru acest prieten al lor.

Conștiința drepturilor cetățenești s'a dezvoltat mult în timpul din urmă mai ales grație propagandei făcute de partidele de curând înființate: partidul naționalist, conservator-democrat și socialist. Cel dintâi prin aderenții săi recrutați în mare parte din preoții și învățătorii dela țară a contribuit la deșteptarea conștiinței cetățenești a locuitorilor din sate. Cele două din urmă au trezit conștiința drepturilor cetățenești la populațiunea orașelor. Astăzi mahalalele nu se mai iau după vorbele bătașilor și ale agenților electorali. «Cetățeanul» nu mai poate fi indus în eroare. El urmărește programul publicat de diferitele partide și astăzi poate să-și dea seama de conținutul acestui program. Adeseori la întrunirile publice el își face observațiile sale, cari pun în încurcătură pe diferiții oratori.

Astfel stând lucrurile, proverbul că publicul alegător este pentru opoziție însă votează cu guvernul, începe să nu mai exprime adevărul. De multeori alegătorul este cu guvernul, când este însă vorba de vot, votează cu opoziția, căci nimeni nu-l poate controla, dată fiind absoluta păstrare a secretului votului. Alegerile de astăzi pot fi în orice caz un indiciu pentru rezultatul alegerilor ce vor urma în zilele următoare, pentru colegiul al doilea și al treilea. La colegiul al doilea are mulți sorți de izbândă partidul de sub conducerea dlui Take Ionescu. S'a scris multe despre acest partid. Una însă trebuie să i-se reamintească: E cel mai bine organizat și are cei mai fanatici aderenți.

Un eveniment! Un mare eveniment s'a petrecut la »Românii de peste hotare«. Cel puțin așa ne anunță un ziar bucureștean cunoscut prin destrăbălata campanie, pe care prin pana unui naufragiat al condeiului, fără știrea patronilor, a dus-o contra »Tribunei«. Cică dl I. L. Caragiale ar fi scris în »Românul« un articol, în care ceartă »Tribuna« pentru o notiță, desaprobată imediat de direcția ziarului. E un eveniment mare. Nu? Dar acum să ne dea voie domniile dela »Românul« să întrebăm, nu în glumă, ci foarte serios: *Cât a costat* expediarea telegramei de 50 de rânduri pețit, telegramă, prin care se face cunoscut conținutul articolului dlui Caragiale? Pentru că este vorba de notița intitulată *cât a costat*. Ce nevoie era să știe lumea că și dl Caragiale desaprobată o regretabilă scăpare din vedere, pe care »Tribuna« a desaprobat-o mai întâi? După cum se vede, pentru a face rău se găsec totdeauna mijloace. Dar încă odată: *Cât a costat* telegrama publicată în »Minerva«? Sau este un serviciu re-

ciproc între acest ziar și »Românul« care în acelaș număr publică articolul apărut în »Minerva« al dlui Aurel C. Popovici în chestia expulsării studentului bănățean Alexandru Lalescu? Atunci înțelegem rostul multelor lucruri, cari până acum nu ni-le puteam explica: Tăcerea ziarului autorizat în cazul expulsării unui Român, absolută tăcere față de declarațiile actualului prim ministru al României, alitudine pe care o are și »Minerva« și »Seara«, cari la rândul lor, pentru a răsplăti tăcerea ziarului autorizat se pun în serviciul domnilor, cari vor cu orice preț — și nu vor putea! — să compromită »Tribuna«. Și se mai explică multe, multe, începând dela reproducerea sistematică a articolelor din anumite reviste, până la... Dar să le lăsăm astea.

Cât a costat expediarea telegramii injurioase la adresa »Tribunei«. Dl Marin Chicoș Rostoganul trebuie să știe. Așa cum știe că dela intrarea lui Mihai Viteazul în Alba-Iulia sânt tocmai una sută unsprezece ani!

Aseară s'a jucat la teatrul național pentru prima oară farsa dlui P. Locusteanu, Funcționarul dela domenii. Excelenții artiști de comedie ai teatrului au jucat farsa cu toată viciciunea posibilă. Ziarele se pronunță în termeni favorabili despre această nouă piesă. Un mare stilist, autorul celebrei »arșite a împrejurărilor fatale« însă scrie:

»A venit la premieră o lume ne bună și *succesul farsei a fost complet*. Autorul a fost aplaudat frenetic după fiecare act.»

Imediat însă eminentul om de literă adaogă:

»Sânt situații de un comic irezistibil, observațiuni pline de spirit, dialoguri vioaie. Dacă unele lungimi inutile, mai ales în primul act vor fi suprimate la reprezentațiile viitoare, *succesul farsei va fi deplin*.»

Ați înțeles? Ceeace nu-l împiedică a face pe »publicistul«.

Ultimul număr din »Românul« ne aduce următoarea cugetare: »Un om josnic se crede grozav, dacă a comis o răutate«. Sobolii au cerut telegrafic să se desminte această afirmațiune, Lumea este convinsă că »Românul« face aluzie la acești soboli. *Correspondent*.

Lupta pentru votul universal în Ungaria.

II.

Menținerea partidului liberal deveni apoi tot mai anevoioasă și alegerile decurgeau totdeauna sub presiunea, ce se exercita prin mituiri și alte soiuri de corupțiune asupra populațiunii nemaghiare, mai înepoiată și intelectualicește și economiceste. În realitate partidul liberal a guvernat cu o majoritate formată mai ales din periferiile țării locuite de naționalități, pe când șirele opoziției se înmulțeau din tinuturile curat maghiare.

Conservatismul de drept public al guvernului nu era de loc popular, dar el deveni și mai odios prin sistemul de corupție și prin dominațiunea de clasă în chestiunile sociale și în cele de domeniul politice interne. Opoziția însă, și mai ales partidul 48-ist, primi pe lângă radicalismul său în chestiunile de drept public, și în cele economice și sociale o nuanță tot mai roșie. Astfel mai ales în decursul campaniilor electorale acest partid pretindea *votul universal, sistemul de dare progresivă*, și chiar împărțirea pământului între țărani.

De alt pericol era amenințat partidul liberal din partea feudalilor, ajunși la convingerea că ar fi necesar să-și apere interesele lor în mod și mai energic decât o făcea partidul junkerilor și al bancherilor, partidul liberal. Astfel se apropiară partidele și fracțiunile feudale și clericale tot mai mult de demagogia de drept public a 48-istilor, ca să răstoarne guvernul liberal. Era și un sănătos instinct de clasă, care îndruma pe conții înalți și pe evlavioșii preoți spre aceiaș politică. Deoparte radicalismul social mereu crescând în păturile

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate cel mai modern;
Supraveghiere medicală continuă (constantă). —
Telefon 88—99. Birou-central, stabiliment medical
Budapesta, B-dul Ferencz-körut 29.
Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. 3—5 p. m.
Director-șef: Dr. A. Cozmutza.

largi ale poporului, cari sprijineau tocmai pe 48-ști, de cealaltă valurile sângeroase ale socialismului agrar li umplură de spaimă, și ei au cercat să lucreze contra acestor curente nu numai făcând politică șovinistă, dar și trimițând mulți din rândurile lor în partidul independentei. Astfel ajunse și conducerea acestui partid în mâinile domnilor conservativi și clericali, cărora sluga lor supusă, exploatatorul marelui nume al tatălui său, Francisc Kossuth le făcea excelente servicii de „ștrohman“. Prin aceasta și isbutiră a împiedeca, cu ajutorul unei șgomotoase și goale demagogii de drept public, năzuințele sociale ale păturilor largi ale poporului. Donchișotiada fără scrupule a marilor domni pentru limba de comandă maghiară avu rezultat: opoziția unită, așa numita coaliție ieși biruitoare în alegerile din 1905, și guvernul liberal al contelui Ștefan Tisza rămase în minoritate.

Țara se afla atunci în următoarea situație: Coroana se trezi în fața unei majorități parlamentare, în fața coaliției, care pretindea limba de comandă maghiară. Elementele cele mai eterogene: 48-ști și 67-ști, conți și demagogi, jidovi și antisemiți, agrarieni și banchieri, francmasoni și clericali, cari mai înainte stăteau față în față ca niște dușmani de moarte, se întâlniră atunci în manifestări sălbatice și destrăbălate pentru limba de comandă maghiară. Chiar și coroana prea puternică — regele are în Ungaria o putere aproape absolută — rămase atunci câtăva vreme uluită. Ea intră în pertractări cu conspirația nemeșilor și pentru a menține unitatea armatei tradiția principală a Habsburgilor — oieri ca despăgubire teritoriul vamal independent pentru Ungaria. Natural însă că domnilor celor mari nu le ardea de această concesiune, atât de scumpă pentru țară, căci independența țării e pentru dâșii numai fraseologie demagogică și ei tremură pentru comunitatea teritoriului vamal, care oferă grăului lor debușeni sigure; ei mai știu și aceea, că desvoltarea industrială a Ungariei va aduce cu sine sfârșitul dominațiunii lor de clasă. De aceea stăruiau pe lângă pretențiunea lor pentru limba de comandă și contele Apponyi făcu într-o adunare populară promisiunea solemnă, că dacă această dorință a națiunii nu s'ar împlini, el va părăsi țara.

În considerarea acestor împrejurări și în cunoștința slăbiciunilor interne și tendințelor antidemocratice ale coaliției, coroana nu a ezitat a recurge la experimentul extraparlamentar al cabinetului Fejérváry: a disolvat parlamentul și a promis solemn votul *universal, egal și secret* pentru masele desmoștenite ale poporului din Ungaria.

Efectul acestei hotărâri fu uimitor. Domnii cei mari din coaliție începură a tremura în toate mădularele lor. Ivindu-se năluca spăimântătoare a democrației, făcu să amuțească frazele sonore ale șovinismului. Imediat se hotărâră și „conducătorii națiunii“ să salveze patria, adecă să abandoneze pretențiunea privitoare la limba de comandă și aduseră chiar jertfa și mai înspăimântătoare de a primi puterea de guvernământ, ca „votul universal să-l realizeze dâșii, iar nu dușmanii națiunii“. Astfel ajunse coaliția la putere cu îndatorirea exclusivă de a introduce votul universal. Guvernul se declară ca incompetent în chestiunile mari de drept public, cari urmau să fie regulate prin un parlament al votului universal.

Dar trecură ani și realizarea acestei reforme mari întârziă într-una. Guvernul coaliției manifestă față de pretențiunile Vienei un astfel de grad de slugărnicie, jertfi în ultimul contract de transacțiune interesele economice ale Ungariei într'atâta, încât coroana înțelese curând, că cu acești curuți îmblânziți se poate guverna Ungaria mai în tihnă decât cu partidul liberal de odinioară, care avea să lupte cu o furioasă opoziție de drept public. Dar și țara văzu în curând, că în privința oligarhiei, a co-

rupției și a zădărnicii drepturilor ce se cuvin proletariatului și naționalităților domnii aceștia noi nu numai că sânt mai strașnici decât cei din era liberală, ci fac în mod vădit politică clericală și feudală. Se întâmplară rușinoase scandaluri, cari zdruncinară încrederea opiniei publice în onestitatea chiar și a unor personalități conducătoare.

În timpul acesta avea coaliția, pe lângă saturarea creaturilor sale, o singură grijă: să și asigure dominațiunea sa provizorie prin formarea unui partid guvernamental omogen, loial și acceptabil pentru curtea din Viena și să scape de îndatorirea de a codifica votul universal. Problema aceasta din urmă părea mai ușoară de realizat, căci coaliția se folosi de ocuparea Bosniei spre a obține învoirea regelui la falsificarea votului, i universal în forma proiectelor pentru votul plural al lui Andrássy, amenințând, că în caz contrar parlamentul ungar va face idificulități planului de ocupațiune.

Dar formarea unui partid guvernamental omogen și loial, cu principii 67-iste și cu cardă 48-iste pentru popor, nu reuși, cu toate că Francisc Kossuth și amicii săi erau gata să facă, de dragul acestei idei, concesiunile cele mai mari posibile.

Și anume planul acesta nu reuși din două motive: întâi fiindcă regele nu voi să mai tolereze jocul echivoc al coaliției, membrii căreia făceau în sus pe 67-știi convinși, iar în jos, în fața poporului, pe 48-știi sălbatici; al doilea fiindcă și majoritatea partidului independent sub conducerea bărbătească a preșidentului camerei, a dlui de *Justh*, voia să pună odată capăt acestei politici fără caracter, care a făcut să se compromită partidul înaintea alegătorilor săi. Partidul independent, care avea majoritatea în cameră, pretindea, să i-se încredințeze numai lui frânele guvernării și se declară gata de a oferi garanță pentru un compromis cinstit cu coroana, cu condiția băncii ungurești independente și a votului universal egal, lăsând la o parte chestiunile militare.

Coroana însă nu voi să știe de nici una din concesiunile, cari atingeau dualismul, iar partidul independent — mai ales din cauza asmuțurilor conștiente ale 67-știlor și Kossuthiștilor — nu îndrăzni să ia guvernul cu unicul program al votului universal, dupăcum era dorința monarhului.

(Un articol final urmează.)

DI Carp și chestia națională.

Am relevat și noi, la timp, importantul interview, acordat de dl prim-ministru al României, Petre Carp, unui ziarist francez și ne-am exprimat mirarea asupra imperturbabilei liniștiri și a enormului optimism, cu care distinsul diplomat al României înțelege situația dela noi și rolul României față de soarta noastră. Vedem că presa din România se ocupa detaliat de acest interview și reproducem pe astăzi următorul articol al dlui profesor universitar *Mihail Pașcanu*, un tânăr învățat român cu greutate în cercurile juridice din București.

Facem acest lucru și din motivul că desmintirea de care s'a vorbit în telegramele din urmă întârzie mereu și nu se publică nicăieri.

Iată ce spune dl M. Pașcanu:

Nu știu dacă sânt, — dar nici nu-mi vine să cred că sânt temeinice veștile publicate eri, de ziarele noastre. Ele arată ca spuse de primul nostru ministru, cuvinte, cari de ar fi adevărate ar constitui, nu numai o mare nesocotință politică, dar și o adevărată durere națională. De aceea, deși sânt reproduse după unul din cele mai serioase ziare ale Franței: „Le Figaro“, totuși, aceste rînduri nu le scriu, de cât cu siguranța că deodată cu ele va apare și desmintirea celor spuse.

Intr'adevăr, cui iar veni să creadă că se poate, — fie și în cel din urmă colț al pământului, — ca șeful răspunzător al unui guvern să denunțe străinilor propria lui Țară, că și-ar fi nesocotit semnătura și ar fi violat dispozițiile unui tratat internațional încheiat de dânsa.

Cine ar pune iarăș vre-un temei pe vorba asvârlită, că acelaș conducător al destinelor ei să o învinovățească că asuprește și nedreptățește o întreagă categorie, dintre locuitorii săi.

Și cu toate acestea, asemenea învinuiri ridică ziarul francez, împotriva dlui P. P. Carp.

El pretinde că dsa a aruncat, înaintea străinătății, pâra că țara românească n'a respectat tratatul din Berlin și că locuitorii ei evrei sânt și nedreptățiți și împilați, ori speculați și despuiați, prin abuzurile administrației noastre.

Aceasta însă nu se poate și nici nu este de crezut!... Trebuie să fie o greșeală, sau o rea înțelegere.

Căci, nici chiar Evreii din țara noastră n'au îndrăznit să-i asvârle rușinea unei asemenea învinuiri.

Ei s'au plâns, drept este, de puțina ușurință cu care devin români, — au cerut ca această calitate să le fie încuviințată cu înlesnire; — dar niciodată nu s'au plâns că administrația noastră ar fi vitregă față de dâșii și nu i-ar trata, ca și pe ceilalți locuitori ai pământului românesc.

Dar și de ar fi aruncat ei țării o asemenea pâra, nimeni nu i-ar fi crezut, când toată omenirea știe că aci, ca nicăieri, Evreii se înmulțesc surprinzător de repede și că nu există loc pe lume, unde să se aciuiască mai cu înlesnire, în goana lor rătăcitoare, prin izgonirea de pretutindenii. La rău și la împilare nimeni nu aleargă și nicăieri nu sânt, — față cu numărul populației, — atâția emigranți evrei, ca la noi.

Aceste singure constatări ar fi zdrobit calmnoasele denunțuri, pe cari ziarul străin le pune ca spuse de primul nostru ministru și de aceea nu ne vine a crede în veracitatea lor.

Dar ele i-ar fi chiar lui dăunătoare. Aceasta nu numai pentru că i-ar zdruncina cu desăvîșire situația în țară, care n'ar putea sta nepăsătoare dinaintea unui asemenea cîrmuitor al destinelor sale, dar și prin aceea că l'ar compromite grav, chiar dinaintea străinătății, unde asvirile aceste denunțuri. Căci, în chipul acesta redeşeptat, orice guvern străin ar putea să pretindă guvernului Carp stăvilirea unor rele pe cari singur le constată și mărturisește și nu știu dacă și-ar putea permite să-i dea și această satisfacție.

Dar este altunde, unde sânt și mai îngrozitoare veștile răspândite de gazeta străină:

Ea afirmă, că d. P. P. Carp ar fi spus că chestiunea Românilor din Ardeal este necesară și nici nu trebuie să ne preocupe; că soarta lor este mult îmbunătățită și — că la dreptul vorbind, — cauza fraților noștri nu este decât un pretext de popularitate, pentru unii din politicianii de aici și aceasta, fără de nici un folos.

Aceste vorbe sânt așa de rele, încât de ar

Ocazie de cumpărat mobile!

Din cauza producției abundente poți afla pentru prețurile cele mai scăzute mobila de Székely și Réti fabricanți de Marosvásárhely lipsă la: Székely și Réti mobile în Piața Széchenyi-tér 47.

Oamenilor acreditabili se vând și pe lângă = plătire în rate lunare fără nici o urcare de preț. — — —

= Mare asortiment în trusouri pentru mirese. =
La cerere din provincie trimite bogatul catalog ilustrat.

fi adevărate, ele ar constitui o mare durere națională.

Ar fi o mare durere națională, fiindcă asemenea prețuire a cauzei fraților noștri n'ar răsuna printr'un glas străin, — fiindcă ea n'ar emana dela dușmanii sau prigonitorii neamului nostru, — ci dela vocea românească cea mai autorizată și mai plină de greutate: aceea a primului sietnic al Majestății Sale.

Și pentruca să vedem că așa este, nu e nevoie să ne gândim, nici la înveselitoarea bucurie pe care ar aduce-o asupritorilor și temnicerilor luptătorilor cauzei naționale; nici la neîncrederea cu care ne-ar privi cei la cari ne-am plâns și ne plângem, despre durerile și umilințele pe cari le suferă mai bine de o treime din suflarea românească; nici la ne-spusa deprimare pricinuită luptătorilor de dincolo, cari s'au sleit ca să dobândească — și pentru naționalitatea română, — aceeași egalitate de drepturi, ca și celelalte de sub aceeași Coroană.

Trebuie să ne gândim înainte de toate, dacă ne este permis, să asvărăm această lepădare, celor ce se trudesesc pentru întregirea gândirii și însuflețirii românești de pretutindeni, nădăjduitori într'înșă, cu toată amputarea pe care nedreptatea vremilor a impus-o trupului foastei noastre patrii.

Negreșit că nimeni nu trebuie să vadă aci vre-o gândire nesocotită, sau provocatoare. Toți Români și bătrâni și tineri știm cât ne este de scumpă pacea și cât de întinse trebuie să fie năzuințele românismului nostru.

Dar aceste cumpătate gânduri nu trebuie să ne ducă, nici la uitare sau la infidelitate față de frați — și nici la sugrumarea ori nimicirea însuflețirilor noastre.

Noi Români nu trebuie să uităm, că neamurile nu sânt tot una cu viețuitoarele și că de este adevărat că nu mai există viață într'un trup îmbucătățit, totuș se poate sufla înțreg și într'un popor desmembrat.

Această credință trebuie să rămână trainică în sufletele noastre. Noi mai cu seamă, Români de sine stătători și liberi nu trebuie să o uităm, nu numai acum, când glasuri îndurerate ne-o reamintesc dela toate cele patru vânturi, dar nici atunci când nu s'ar mai auzi chemarea lor.

De aceea să nu credem ce ni-se spune. Nici un român nu poate crede, că vre-un altul poate să tăgăduiască această unitate sufletească, pentru care cu toții trebuie să lupte — și cei de aici — și cei de aiurea.

Să nu credem prin urmare nici în spusele atribuite — sau poate chiar și adevărate, — ale dlui P. P. Carp. Dacă adevărate sânt, atunci să rămână bolborosire scăpată, ca de cineva care n'a dobândit încă deprinderea greutății vorbirii pornite, din locul de undă președe.

Românii și clasa intelectuală din Bucovina.

— *Notițe statistice.* —

Saxa loquuntur.

Sociologia, înțelegerea rostului vieții sociale, nu se poate învăța mai perfect decât la lumina adevărilor sociale economice și statistice, scoase din realitatea, în care se sbate un popor. Avem jos o clasă de țărani, cari trăiesc în ignoranță, în mizerie, cari sunt exploatați, speculați nedestepți prin cultură și prea puțin apărați de jupuitorii străini Pătura de jos: temelie bolnavă și de tot slabă în măsură cu aspirațiunile noastre de neam. Câtă vreme nu vom căuta să ne întărim acolo jos, înzădar ne vom strădui să ne zidim cetățuia noastră: ea după terminare se va prăbuși, din vreme ce n'o fi avut temelie puternică. A doua clasă, cea de mijloc, ne lipsește cu totul. Cu ce vom zidi? Iată un gol, o lacună în cetățuia viitoare a Neamului nostru și atâta vreme, cât nu vom căuta să umplem acest gol cu elemente naționale românești, atâta vreme nu va fi posibil să ne desvoltăm în așa fel, precum am

trebui să ne desvoltăm. Rămâne încă să spunem ceva despre clasa de sus, clasa dirigență intelectuală. Cum stăm cu această clasă? Cum? Ne îngrozim dacă luăm o statistică la mână și comparăm numărul dirigătorilor noștri, și al acelor dintre ai noștri, cari execută o profesie liberă, cu numărul străinilor pe de o parte, pe de alta cu numărul Ovrelor. E bine să se știe, că noi cu toate că formăm 40% din populația țării și Ovreei 14%, totuș numărul dirigătorilor noștri și al avocaților, medicilor noștri în fiește care ramură este în minoritate absolută atât față de Ovreei, cât și față de ceilalți străini. În cele următoare ne vom ocupa deci de această clasă, intelectuală, vom induce datele statistice dela începutul anului 1910 și vom cerceta raportul între clasa noastră intelectuală și între cea străină parte, parte între a noastră și clasa intelectuală ovrească și vom purcede după împărțea aceasta:

I. Justiția: a) Tribunalele b) Notarii c) Avocații;

II. Administrația: a) Politicum b) Finanțele cu procuratura de fin. c) Perceptorii d) Direcția bunurilor; —

III. Școlile: a) Universitatea, b) Secundare, c) Poporale.

IV. Sanitatea: a) Spitalele, b) Medicii.

V. Comunicația: a) Poșta, b) Trenul.

VI. Tehnica, etc.

Tabloul I. Conform împărțelii, ce-am făcut-o, justiția vine întâiaștata la rînd și din justiție luăm tribunalele întâi; tabloul ce urmează ne arată numărul funcționarilor Români, Ovreei și celorlalți străini la fiecare judecătorie îndeosebi:

Locul	Români	Ovreei	Străini	În total
Cernăuți	21	42	85	148
Boian	—	3	1	4
Coțman	—	1	10	11
Putila	—	2	5	7
Sadagura	2	2	11	15
Sirete	3	9	8	20
Stanești	3	2	4	9
Strojineț	4	13	7	24
Vășcăuți	—	2	4	6
Vijnita	—	11	4	15
Procur. din Cernăuți	1	1	6	8
Suceava	21	13	41	75
Dorna	4	3	3	10
Gura-Humorului	3	4	4	11
Câmpulung	7	10	10	27
Rădăuți	2	14	18	34
Seletin	—	4	3	7
Solca	2	4	3	9
Procur. din Suceavă	3	1	1	5
Suma:	76	141	328	445

Dacă ne uităm în cele trei coloane, vedem o mulțime de fenomene bătaioare la ochi, cari trebuie numai decât comentate, așa:

1. În coloana întâia, care aduce numărul funcționarilor Români la diferite tribunale, se arată îndată 6 ștrbături, ceea ce înseamnă, că la 6 tribunale din Bucovina nu este ocupat nici un post de vre-un Român.

2. În coloana a treia drept că nu se află nici o ștrbătură, dar dacă am diseca această coloană după singurile naționalități, cu bună samă că fieștecare naționalitate va arăta mai multe sau mai puține ștrbături, cu alte cuvinte, nici o naționalitate creștină nu este reprezentată la toate tribunalele bucovinene.

3. Dar să stai și să privești minunea la coloana a doua, aceasta în adevăr trece ca un stâlp de marmură prin toate tribunalele noastre, e coloana Ovrelor. Vedem în trei locuri, că este măcar un Ovreu de sămănță, dacă nu mai mulți, scurt și se grămădește ideea stranie, că în Bucovina un tribunal fără Ovreei nu poate să existe.

Ne-am uitat de-aiungul, să ne uităm acum și de-a curmezisul:

4. Boianul este un sat aproape curat românesc. Du te la judecătoria și caută un funcționar român: ca 'n palmă. Dar pentru aceea trei caiefe și un străin, n'ate însă de a face, Româ-

nul e inteligent: țărani din Boian de bună samă că acum toți știu jidovește.

5. Mai mergi și pe la Sirete. Acolo sânt de-a-juns trei români să grijească pentru binele poporului, de lângă 9 ovreei și 8 străini.

6. La Strojineț — patru Români plus șapte străini (4+7=11), închină steagul înaintea alor 13 Ovreei.

7. Dară se întâmplă și minuni, bunăoară în Dorna patru Români în pieptul cu trei Ovreei și trei alți străini. Tot așa și în Suceava, Români sânt cel puțin față de Ovreei în majoritate.

8. Stai Române nu te îngâmfa! Du te la Câmpulung, într'un district curat românesc și acolo vei vedea, că șapte Români sânt destui și prea destui față de 10 Ovreei și 10 alți străini.

9. Dar dacă vrei să slobozi nasul și mai jos, apoi dute în alt district curat, de tot curat românesc, dute la Rădăuți, și acolo te vei încredința, că doi Români sânt încă prea mulți față de 14 Ovreei și 18 străini.

Acuma să privim și suma: un popor, care după cum am spus mai sus cuprinde 40% din întreaga populație a Bucovinei, un popor, cum e poporul românesc se poate mulțumi cu 76 de funcționari la justiție? Fiii lui Israel, cari abia 14% din populație (și se par prea puțini că zici «abia»? — N. R.) se pot împăca și cu 1141 de funcționari la justiție. Aceste cifre ne trîmbiță un adevăr horond. Priveți:

1. Un judecător Român vine pe 3014 suflete de Români.

2. Un judecător Ovreu pe 682 Ovreei.

Și-apoi să se mai caine cineva, că Români produc prea multă inteligență?

»F. Pop.«

I. E. Torouțiu.

Concertul din Brașov.

Brașov, 15 28 Februarie.

Luni seara s'a ținut concertul doamnei *Veturia Triteanu*, dat de Reuniunea femeilor române pentru ajutorarea văduvelor din Brașov.

Succesul a fost desăvârșit în toate privințele. D-na *Triteanu* a fost pentru prima dată în Brașov. Publicul românesc era dornic să o asculte. Și a fost pe dep în mulțumit în așteptările sale, deși auzind mult de această cântăreață era și pretențios în fața apariției ei pe scenă.

Vocea ei puternică și foarte plăcută, în toate nuanțele, în toate tonurile de sus ca și cele de jos, și interpretarea măiastră a fascinat publicul. »*Kronstädter Zeitung*«, care are totdeauna dări de seamă publicate de specialiști în muzică, scrie foarte favorabil despre acest concert. Despre doamna *Triteanu* se exprimă: »E o cântăreață extraordinară, în toate privințele. Timbrul vocii sale de mezzosopran, plin, catifelat, tonurile ei de sus — H și C — strălucitoare, pline și rotunzite apoi tonurile ei de jos, dramatice suprimă în acelaș fel ca și pătrunderea absolut distinsă a componiștilor noștri mari Schumann, Wagner și Strauss.

Și mai mult, se poate zice, a însuflețit publicul cu aria din *Samson și Dalila* și, de sine înțeles, cu cântecele românești, de *Dima* și *Bredicean*, în cari deasemenea și-a exprimat temperamentul său intens și caracterul său național puternic și sănătos.

O cântăreață rară. Talent și temperament românesc, și voce mlădioasă se însoțesc la ea cu cultura germană și cu profunditatea de simțire în o armonie nobilă.

Rar așa o apreciere în acest ziar german, în care se discută cu pricepere și cu sinceritate chestiile de muzică.

Reuniunea femeilor române a și avut un bun rezultat material. Străini au fost mulți, românii toți.

Și din punct de vedere românesc a fost un succes rar acest concert al dnei *Veturia Triteanu*.

Rap.

Serbări culturale în Fizeș.

Adunarea Reuniunii învățătorilor gr.-or. români. — Concert și teatru. —

Fizeș, 27 Februarie.

Sâmbătă, în 12/25 Februarie s'a ținut în comuna Fizeș adunarea despărțământului Bocșa Reuniunii învățătorilor rom. gr. or., dându-i-se și de data aceasta bravului popor din Fizeș ocaziune a arăta, că e un popor deștept și la culmea chemării sale, când e vorba a sprijini instituțiile noastre culturale. Sosind la orele 11 a. m. trenul personal de cătră Reșița, învățătorii tractului sânt întâmpinați de cătră „Reuniunea de cântare și cetire”, precum și de cătră un număr frumos de popor, în frunte cu octogenarul preot Iosif Crăciunel, candidații de preoție Iosif Pascu și Victor Șciopone, precum și de învățătorii Ioan Cotărlă, președintele despărțământului și dirigentul „Reuniunii de cântări”, și S. Tomescu, inv. în Fizeș. Oaspeții sânt salutați în cuvinte alese de cătră dl V. Șciopone, mulțumindu-i inv. din Reșița-mont., Petru Bandu, adânc emoționat pentru primirea frumoasă, la care nu s'au așteptat. Punându-se de aci în mișcare conductul impozant, sosește la școala confesională, de unde, după anunțarea programului serbării, merg cu toți la ospătărie la prânzul comun.

După prânz — așteptând sosirea trenului de de către Oravița — la orele 2 p. m. săvârșindu-se vecernia și chemarea Duhului sfânt, s'a ținut adunarea în sala școalei confesionale, care deși destul de spațioasă era ticsită de popor. Președintele despărțământului I. Cotărlă, cu o vorbire avântată deschide ședința salutând între cei de față pe preotul local Iosif Crăciunel, notarul comunal Isidor Georgevici, și pe președintele „Reuniunii de cântări”, Iosif Pascu, cand. de preot. După răspunsurile date din partea acestora urmează prelegerea învățătorului S. Tomescu, „Moșul și nepotul”, apoi disertația inv. Petru Bandu: „In ce măsură contribuie învățarea limbii materne la dezvoltarea cugetului”. Păcat, că disertația, care de altcui numai laude și recunoștință îi poate aduce autorului, a fost scrisă — după cum însuși autorul s'a exprimat — într'un limbaj elegant și superior înțelegerii poporului, care dela început până la sfârșit adunării cu deosebit interes urmărea toate desbaterile. După diferitele propuneri și interpelări și hotărârea locului pentru viitoarea adunare, ședința s'a ridicat la orele 5 p. m.

Seara s'a ținut în onoarea oaspeților pentru întărirea bibliotecii despărțământului „Concert împreună cu teatru”, jucându-se piesa „Țăranul în slujbă” de Stupariu. Dat fiind subiectivul acesta interesant, piesa a ținut încătușată până la fine atențiunea privitorilor. Rolurile principale au fost interpretate de cătră coriștii:

Pavel Giulbăzan, Nicolae Cioloca, Ion Crăciunel, Ion Măceș, George Borduș — a cărui voce admirabilă a pus în uimire pe ascultători. — Nicolae Cărdu, George Măceș, George Mărgan, Nicolae Măceș, ale căror prestații au fost departe de a avea numai un succes de stimă, ci a trebuit să se facă și constatarea măgulitoare, că toți au reușit a scoate în relief și subtilitățile rolului bine studiat și al ptea cu o admirabilă precizie. Reprezentația și-a și ajuns scopul dorit de toți de a câștiga teatrului căți mai mulți credincioși între popor avându-și și el partea sa bună de a educa și moraliza.

După teatru s'a cântat „Imnul unirii” de T. Popoviciu, „Negruța”, „Coasa”, „Auzi valea”, „Păc”, „Vraja” de I. Vidu, făcând membrii Reuniunii impresia cea mai bună dând dovadă, că sânt pătruși de un spirit inteligent de ordine și că — spre lauda dirigentului, care a fost răsplătit cu aplauze îndelungate — posed cunoștințele necesare de a cânta o piesă cu sentiment și precizie. După „Concert” a urmat dans, care a ținut în deplină veselie până în zori.

De încheiere nu pot ca să nu exprim recunoștința dlui Ioan Cotărlă, preș. desp. și

dirigentul „Reuniunii de cântări”, dela care a venit ideea de a aranja Concertul în favorul bibliotecii despărțământului, care exemplu ar putea fi imitat și de celalalte despărțăminte. Mulțumesc și celorlalți factori, cari au conlucrat la succesul atât de strălucit al serbării. De altă parte iarăș nu pot ca să nu-mi exprim părerea de rău, că deși întreaga Serbare s'a aranjat pentru ajutorarea învățătorilor, dâșii nici jumătate nu s'au prezentat spre a contribui și ei cu banul lor pentru întărirea bibliotecii, ce nu o au. Ar fi bine, ca Consistorul nostru diecezan să ia măsuri mai severe față de învățătorii, cari astfel știu prețui jertfa unei comune întregi și a conducătorilor ei și cari nu-și împlinesc chemarea lor de adevărați luminători ai poporului.

Corespondent.

INFORMAȚIUNI.

ARAD, 2 Martie n. 1911.

— **Plecarea M. Sale împăratului.** După cât se anunță din Budapesta, s'a hotărât deja definitiv ziua plecării M. Sale împăratului. M. Sa va pleca Sâmbătă la orele două după amiază cu un tren imperial și va ajunge în gara Staatsbahnhof din Viena la 6 ore douăzeci de minute, de unde va pleca de dreptul la Schönbrun. Cel din urmă termen de audiență se va începe Joi la orele 10.

— **Cronică făgărășană.** Din Făgăraș ni-se scrie: Astăzi (Marți) s'a ținut adunarea generală extra-ordinară a congregațiunei comitatense. Conform avizului ce l'ați publicat în Nr. 32, membrii români s'au întrunit înainte de ședința la „Paris”, unde cu unanimitate a decis, ca să nu ia parte la adunare. Acestui conclud unanimitate nu s'au supus — și de astădată — protopopul N. Borzea și soțul său Dr. I. Șenchea. Românii de ordine s'au ținut de decisiunea conferinței și la ședința n'au participat decât protopopul gr.-or. Nicolae Borzea și preotul greco-catolic din Vad Ioan Bunea... Să le fie de bine.

— Tot azi la orele 11 deputatul dietal Dr. Șerban s'a prezentat la redactorul responsabil al fițuicei jidano-maghiare „Fogaras és Vidéke”, librarul David Thierfeld, cerându-i deslușiri, referitor la unele atacuri ce i-s'au făcut în numita fițuică. Neputând obține deslușiri categorice, Dr. Șerban a regulat pe numitul „redactor responsabil” David Thierfeld cu — biciușca, în proprii prăvălie. La o jumătate de oră după aceea, trecând Dr. Șerban pe dinaintea prăvăliei lui Thierfeld, funcționarii comerciali ai acestuia — cinci la număr — i-au ținut calea înarmați cu ciomege. Smulgând un cârlig de închis rolete din mâna unui jidanel, Dr. Șerban s'a apărat, împrăștiind pe volnicșii.

Dar de cumva nu se va lumina mai ușor, pe calea aceasta, bezna chestiilor noastre făgărășene. S'a umplut paharul. Rp.

— **In contra alcoolului.** Comitetul comunal din Săsăuș, comună românească în comitatul Sibiuului a adus laudabila hotărâre, ca în zilele de sărbători și Dumineci cârciumele să rămână închise.

— **Aniversara capitulării Parisului.** Ieri s'au împlinit patruzeci de ani dela memorabila zi nenorocită în care trupele unite ale Prusiei au înfrânt Parisul. Cu acest prilej ne aducem aminte de antecedentele cari au precedat această capitulare. Cele două țări beligerante legaseră la Versailles în 28 Ianuarie 1871 un armistițiu de trei săptămâni, dar înainte de ce s'a sistat focul soldații cari apărau Parisul au fost captivați și forturile ocupate. Parlamentul care își ținea ședințele în Bordeaux a trimis pe Adolphe Thiers, Jules Favre și încă cincisprezece delegații la Bismark pentru a desbata condițiile de pace. Bismark însă era scurt la vorbă și condițiile sale erau: Predarea Alsaciei cu Belfort și a Lorenei cu orașul Metz, pe lângă aceasta șase miliarde de franci despăgubiri de război. Delegații au făcut tot ce le sta în putere pentru a îm-

blânzi condițiile împăcării. Bismark însă a rămas neînduplecat, cel mult ar fi făcut unele concesii în schimb cedării Belfortului. Delegații francezi însă au hotărât să jertfească Parisul decât să cadă Belfortul.

Bismark a dus împăratului răspunsul și s'a întors în curind cu răspunsul: Belfort a rămas al Francezilor și ziua următoare — 28 Februarie — au subscris condițiile păcii interimale, iar la 1 Martie le-a primit și parlamentul. În aceeași zi împăratul a ales pe câmpul Longchamps treizeci de mii de oameni cari au ocupat Parisul. Comandant al acestei garnizoane a fost numit general Kamecke, iar locțiitor al acestuia contele Walders. Șaptezeci de mii de ostași acopereau intrarea trupelor în oraș și pentru a preveni vre un atac, tunurile germane erau îndreptate asupra Parisului.

La ora unu; trupele au intrat prin Arc de Triomphe și s'au așezat în Tuillerii și în vreme ce ocupau orașul muzica intona imnuri germane. O parte a soldaților a petrecut noaptea în liber ceilalți au fost găzduiți pela orașeni. Dacă parlamentul francez nu s'ar fi grăbit cu iscălirea condițiilor de pace ocuparea ar fi continuat și ziua următoare. Un curier însă a adus lui Bismark actul subscris și cu el de odată, după cinci luni de zile pe pământul francez s'au retras toți soldații germani. Împăratul a mai rămas în Franța până prin 17 Martie când s'a întors acasă ca să ia parte la cea dintâi adunare imperială.

— **Calvarul unei artiste.** Nu demult s'a retras din lumea artelor una dintre cele mai de seamă artiste daneze cu numele Ana Larzen, care era cea mai sărbătorită stea a scenei nu numai pentru frumuseța sa ci și pentru puterea talentului. Dela o vreme însă era convinsă de minciuna și păcatul ce ascund palatele de cleștar, văpsite pe pânză și s'a alăturat la o sectă religioasă. Admiratorii săi însă n'au uitat o și au fost plăcut atinși de știrea că artista de altădată era hotărâtă să țină un ciclu de conferințe și citații în favorul copiilor săraci. Cu prilejul acestor conferințe cunoștii ei s'au convins că e cu mult mai frumoasă ca mai înainte și multe ziare își explicau reîntoarcerea ei în lume ca o pregătire nouă pentru scenă. Contrar acestor svonuri Ana Larzen însă a declarat că nu se va mai întoarce niciodată la teatru, fiind convinsă de golul și păcatul ce maschează această viață. În curind își va publica apoi memoriile cari vor justifica întru toate această hotărâre. Cartea artei e așteptată cu multă curiozitate de lumea artiștilor.

— **Expulzarea evreilor din Rusia.** În guvernământul Cernigov expulzările evreilor continuă și până acum două mii de oameni au fost îndrumați să părăsească țara. Partea cea mai mare a celor expulzați sânt negustori de cereale. Comisia bursei a adresat lui Stolypin o rugare ca să retragă ordinul expulzării. Contrar acesteia adunarea nobilimii a hotărât ca evreii să fie necondiționat alungați și și eschiși din toate funcțiunile statului, cum și din legislatură, iar în armată să nu poată intra nici atunci când vor primi taina botuzului. Proiectul referitor la procedura față de evrei ca față de străini, a fost însă respins.

— **Încercare de omor.** Din Bacmezeu ni-se scrie: În noaptea de 14 (27) Februarie a. c. un criminal până acuma nedescoperit a pătruns în locuința lui Miron Ardelean din Ostrov și în absența acestuia a tăiat de jumătate grumazul soției lui.

E de mirare că ea cu grumazul tăiat a avut atâta putere, de a alergat până la un vecin. Fiindu-i laringele tăiate n'a putut striga, ci a bătut cu mâna în ușa și eșind vecinul afară a rămas uimit de o atare privește, dar ea fără a putea grăi ceva a căzut grămadă, dându-și sufletul.

— **Templu din secolul VI înainte de Cristos.** Pe insula Corfu s'a dat de ruinele unui templu, care datează din secolul VI înainte de Cristos. Pe frontispiciu:

se află un relief cu lupta zeilor împotriva gigantilor. Guvernul din Atena a trimis o comisie specială pentru supraveghierea săpăturilor. Se crede că în urma acestor săpături vor ieși la iveală și alte rămășițe din viața antică a Grecilor.

— **Vorbire în contra împăratului Wilhelm.** Cu prilejul aniversării nașterii regentului Bavariei, s'a ținut serbare festivă și la universitatea din Würzburg. A vorbit agregatul universitar Dr. Regel, ocupându-se și de împăratul Wilhelm, căruia i a adus o aspră critică.

Asistența a protestat energic împotriva acestei ieșiri, iar ofițerimea întregă a părăsit sala. Spiritele s'au liniștit numai în urma vorbirii rectorului, care a adus reparațiunea de lipsă. Dr. Regel a spus în vorbire sa că este sarcină pentru poporul german constrângerea să ridice osanele unui astfel de om, ca împăratului Wilhelm, în conduita cărui sunt atâtea de excepționale.

— **Dracul și moartea.** Într'un sat din Nordul Ungariei s'a întâmplat zilele trecute următorul caz;

O țărăncă fiind înștiințată despre primirea unei sume de 5000 cor. din America, trimisă de bărbatul său s'a prezentat la oficiul postal pentru ridicarea banilor. I-s'a spus că este nevoie de legitimare. Femeia s'a dus la primarul comunei, pe care la rugat să meargă împreună ca să ridice bani, adevărind el identitatea ei. Primarul însă i-a spus că nu este nevoie de prezența lui, dar îi face un act de identitate cu care va putea ridica suma. Așa s'a și întâmplat. Femeia a luat cele 5000 de și s'a reîntors acasă, făcându-și planurile pentru folosirea lor.

Cam pe la miezul nopții a fost însă deșteptată prin niște bătăi în fereastră. A fost dracul și moartea cari o cercetară și în noaptea precedentă și cărora la biata femeie le-a promis că le va da banii.

Cum i-a văzut, femeia a început să se roage de ei, ca să-i lase cel puțin 500 de coroane.

— Eu ți-aș da, răspunde dracul, dacă s'ar învoi sora mea, moartea.

Moartea n'a răspuns dar a făcut un semn negativ din cap... Și femeia, tânguindu-se le-a dat toți banii. Cele două puteri transcendente mulțamite cu succesul obținut plecară. Dar nu închiseră bine poarta, când o patrulă de jandarmi îi deținu.

Oficiul postal, fiind înștiințat despre pun-gășia proiectată a înștiințat la rândul său postul de jandarmi, cari au intervenit tocmai în momentul de lipsă.

Iar acum dracul și moartea așteaptă sentința omenească.

x **Românul** în interesul lui face dacă tot ce îi trebuie cumpără dela român. Dacă ai trebuință de mașini economice, pluguri etc. să nu mergi la străini cind poți cumpăra la românul Eugen Nicola din Blaj (Balázsfalva), care la cerere trimite și catalog românesc gratis și franco.

Pentru mașinile cumpărate dela el — dă cea mai mare garanță, le vinde în prețuri de concurență, moderate, cu condițiuni de plată favorabile în rate, așa că mașinile își câștigă prețul lor și primesc tot felul de reparaturi. Cetiți anunțul lui de pe pagina ultimă a ziarului nostru. Sprijiniți pe comercianți și meseriași români.

ECONOMIE.

Organizarea și scopul federalelor.

În vederea unor rezultate mai mulțamitoare și durabile, pe urma muncii lor de regenerare a vieții economice — cooperativele sătești — s'au asociat așa numitele *federale*, cari sânt niște societăți cu statute, în cari membrii sânt tovarășii dintr'un ținut oarecare, al căror număr nu se limitează și cari plătesc ca taxă de membru o cvotă stabilită mai înainte de statute.

Aceste federale, cari trebuie induse la tribunal se conduc și administrează de:

a) adunarea generală și de
b) consiliul de administrație ales de adunarea generală.

Fiecare tovarășie, care a primit decretul de membru în această federală, are drept să trimită la adunarea generală un plenipotențiat care însuși trebuie să fie membru al vre-unei tovarășii și care are drept de un vot, ceilalți membri ai tovarășiiilor pot să aziste la adunarea generală a federalei, însă fără drept de vot.

Scopul acestor federale este arătat în statute și de regulă cuprinde:

1. răspândirea ideilor cooperative pe calea publicității,
2. agitarea și înființarea de cooperative acolo unde se simte necesitatea și sânt rentabile
3. promovarea intereselor comune
4. revizuirea bilanțului la tovarășii
5. înființarea de casse centrale de credit
6. desăvârșirea organizării administrative prin conzili de specialiști etc.

Pentruca să aducă la îndeplinire aceste probleme la cari s'au angajat, federalele aranjază cursuri instructive pentru organele de administrație și revizuire, redactează gazete, broșuri, statute de mostră și registre, trimite conferențieri ambulanti, plătesc instructori pentru lăptării (ingineri, mecanici), pentru cultura și valorizarea vinului, a poamelor, a bucatelor, controlează planuri de zidire pentru magazine de bucate, comandă mașini agricole și îngrășăminte chimice etc.

Aceste federale concentrează în jurul lor toate forțele, cari în urma activității lor au dat dovadă de o adâncă pătrundere a sistemului cooperativ și cari cu o mare abnegație s'au alăturat la această mișcare. De regulă la aceste federale să cheamă bărbații de pe la diferite tovarășii, cari au escelat fie pe terenul administrativ, sau pe cel publicistic.

O limită a cercului de activitate al acestor federale nu să poate stabili, el se mărește cu cât sistemul cooperativ ia o lățire mai mare și cu cât cuprinde mai mulți rami de operațiune.

Într'o notiță din acest ziar, am cetit că în cercurile „Reuniunii de agricultură din Sibiu” se agită ideea înființării unei „Centrale de însoțiri”. Nu vom cerceta dacă într'adevăr se simte de pe acum necesitatea înființării unei astfel de însoțiri, din alte puncte de vedere însă, mișcarea asta ne pare cam pripită.

La noi bărbații, cari s'au ocupat cu sistemul cooperativ îi poți număra pe degete, așa încât dată fiind posibilitatea să-i poți aduna pe toți în cercul acestei centrale, abia atunci s'ar putea spera ca munca acestei asocieri va avea rezultate frumoase. Avem atâtea despărțăminte, reuniuni, comitete etc., cari parte în urma ignoranței, parte din nepriceperea conducătorilor abia vegetează. De ce am mări numărul acestor societăți lipsite de viață? Căci alcătuirea unei centrale în condițiile de azi, cu lipsa de oameni pregătiți și devotați, fără a fi prea presimțiti, ar da naștere la un așezământ hibrid, dela care mișcarea cooperativă nu va avea multe foloase.

Al doilea motiv care îngreunează realizarea acestei idei, este numărul mic de tovarășii care-l avem. Cu 80 până la 100 de tovarășii nu poți susține o centrală, mai ales acum când sânt la începutul activității lor și abia au ajuns să-și adune ceva rezerve.

Ar fi o greșală foarte mare, dacă de pe acum ai îngreuna aceste tovarășii cu contribuții pentru alimentarea unei centrale. Sânt atâtea colțuri de țară, unde înființarea de tovarășii e reclamată cu multă insistență. E un teren unde prietini mișcării cooperative pot să muncească cu multă căldură. Acolo să ne îndreptăm privirile și când vom fi ajuns să avem câte-va sute de cooperative, atunci, putem să ne gândim la închegarea lor. E.

Mulțamită publică.

La concertul urmat de dans aranjat de reuniunea română de cântări «Hilaria» din Oradea-Mare în 16 Februarie n. a. c. au intrat următoarele suprasolviri, dela D-nii.

I. P. S. S. Dl Ioan Mețianu metropolit 20 Cor., P. S. S. Dl Dr Dimitrie Radu episcop 50 Cor., Dr. Coriolan Pap, Ioan Papp și Dr. Romul I Papp câte 20 Cor., Nicolae Zigre, Dr. Andrei Ilie, Dr. Aurel Lazar, Andrei Horvath, Dr Nicolae Popoviciu, Dr Ioan Boros, Ioan Gherlan, Gheorghe Dudulescu și Sever Selăgian câte 10 Cor., Petru Papp 6 Cor., Mihai Popa, Iosif Diamandi, Ioan Albon, Nicolae Rocsin, Toma Păcală, Iosif Tărău, Dr Atanasie Gava, Ioan Hosszu, Dr Savu Marta, Iosif Moldovan, Dr. Eugeniu Rozvány, Dr Vasile Maior, Iosif Nagy și Vasile Nicorutia câte 5 Cor., Mihai Maniu 4 cor., D-na văd. Catinca P. Făsie, Teodor Stanca, Ioan Comaniciu, Teodor, Rocsin și Petru E. Papp câte 2 Cor., Ioan Clómbesș, Dr. Alecsandru Lazar și Dr Dimitrie Mangra câte 1 Cor.

Venitul curat al concertului a fost de 10440 Cor. care s'a transpus la fondul Hilariei și al mesei academi ce. Primească generoșii donatori, cele mai călduroase mulțamite.

Dr. Romul I Papp m. p. Ioachim Marta m. p. presedinte. cassar.

BIBLIOGRAFII.

«Luceafărul», revistă literară și artistică, a apărut cu următorul sumar bogat și variat (urul 5); Dr. On. Ghibu: Situația învățământului nostru primar. Victor Eftimiu: Înșiră-te, Mărgărite... I. U. Soricu: Magdalena (poezie). Căton Theodorian: Verigheta. Maria Cuntan: Seceriș (poezie). I. Borcia: Shakespeare: Iuliu Caesar.

Cronică: Conferințele Asociațiunii. În amintirea lui Eugeniu Carada. Atelierul de țesături și cusături românești din Orăștie. Spre literatura dramatică. «Bucureștii, cari se duc». Baluri în costume naționale. Șezătoarea literară a scriitorilor români. Duplicitate literară.

Ilustrațiuni: Grigorescu; Țigancă (colecția Carada). Grigorescu: Țărăncuță (colecția Carada). Red. și adm. Sibiu, Schewisgase 7.

Redactor responsabil: Iuliu Gîrgele.

Tribuna: Institut tipografic «Nepos» al ziarului.

MOBILE

bune și ieftine

se află în renumita fabrică din

Oradea-mare-Nagyvárad

Kossuth (Sas)-utca 7. alui

Reisz Miksa

Credit pe ipotecă, pe schimb

și pentru oficianți

mijlocește

Herzog Sándor

A R A D,

Str. Weitzer János 15.

Telefon nr. 376.

Un candid. de avocat

aproxă bună află aplicare momentan
Dr. Aurel Pinția, avocat în Tinca
(Tenke, Bihar m.)

Haine bărbătești și femeiești,
întregi sau desfăcute, draperii
și perdele de dantelă, haine de
piele, odăjdii, acop. de altare le

curăță și vâpsește

mai bine și mai ieftin dnul
Fintzler Ferencz,
vopsitor și spălător chimic în
Nagyvárad, Bazárépület,
în latura dinspre teatru. În vecini cu cia-
sornicarul Kepes.
— Rog să se țină seamă la firmă. —

Cele mai bune

Vinuri de deal,

le găsești la **Iulius Dános, producător de**
vinuri în Șiria pe lângă urm. prețuri:
Vin de masă prima calitate, azuriu Cor. 50.—
Vin de Rizling prima calitate » 54.—
Cele mai bune vinuri vechi, culoare azurie
Cor. 56.—, 60.—. Vinuri: Schiller Cor.
50.—. Vin roșu (Bikavér) 80.— și 90.—
de hecto.

Vinurile se expediază în butoaie de îm-
prumut, începând dela 100 litre de orice
calitate.

Serviciu culant, vinuri admirabile
de prima calitate.

Adresa pentru scrisori și telegrame:

Iulius Dános,

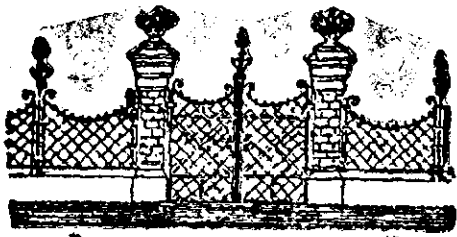
mare producător de vinuri
Világos (Șiria, Arad m.)

Klein István

Prima fabrică cu instalație electrică
de împletituri de sîrmă, coarde (mad-
rate) de oțel pentru paturi și sate etc.

== Szeged, Könyök-u. 4. ==

Telefon Nr. 242. — Fondat în anul 1840.

1 m. de sîrmă pentru gard
dela 30 fileți în sus.

Fabricatele mele în privința durabilității și a
execuției bune concurează cu orice fabri-
cate de acest soi. — Serviciu conștiințios.

— Prețurile sale sunt cele mai ieftine. —

Cu prospecte și cu catalog de prețuri la
dorință servește gratuit. Să fiți atenți la firmă.

„PESĂCANA”

INSTITUT DE ECONOMII ȘI CREDIT SOCIETATE PE ACȚIUNI ÎN PÉSZAK.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului »Pesăcana« institut de credit și economii din
Pesac, se invită prin aceasta la

a IV-a adunare generală

care se va ținea *Sâmbătă, în 11 Martie 1911 st. n. la 10^{1/2} ore* în localul institutului.

OBIECȚE:

1. Deschiderea adunării generale și constituirea.
2. Bilanțul adunării generale, raportul direcțiunii și a comitetului de supraveghere.
3. Distribuirea profitului curat.
4. Alegerea unui membru în comitetul de supraveghere.
5. Propuneri și interpelări.

Direcțiunea.

Activa		Contul-Bilanț pro 1910.		Pasiva	
Cassa	2978 45	Capital	44450 —		
Escompt	168704 90	Fond de rezervă	827 60		
Diversi debitori	2480 66	Depuneri	51733 55		
Mobilier	545 40	Reescont	73742 15		
după 10% amortizare	54 54	Depozite de cassă	1010 —		
Lombard	2310 —	Dividendă neridicată	306 —		
Interese anticipate la reescont	339 09	Cont-Corent	3609 22		
		Interese tranzitoare	1193 05		
		Profit	432 39		
	177303 96				177303 96

Spese		Contul Profit și Perdere.		Venite	
Interese la depuneri	3662 51	Interese de escont	11915 47		
Interese la reescont	3512 55	Proviziuni	136 92		
Salare	2181 34				
Porto	105 97				
10% amortizare din mobilier	54 54				
Chirie	120 —				
Contribuție erarială și comunală	967 68				
Contribuție la int. de depuneri	338 51				
Spese de cancelarie	676 90				
Profit	432 39				
	12052 39				12052 39

Pesac, la 31 Decembrie 1910.

Cusman Bogdan,
director.

George Ciunga,
contabil.

DIRECȚIUNEA:

Vichente Păcuraru,

Selejan Ion, Manoilă Bias,

Damian Andrasiu.

COMITETUL DE REVIZIUNE:

Subsemnatul comitet am examinat contul prezent al bilanțului și cel al profitului și
perderilor și confruntându-le cu registrele, le-am aflat cu acelea în consonanță și exacte.

Vikentie Mirei,

Magdu,

Dr. George Adam,

Teodor Selejan.

Cele mai bune

orologie

— cele mai solide și cele mai după modă —

juvelerice

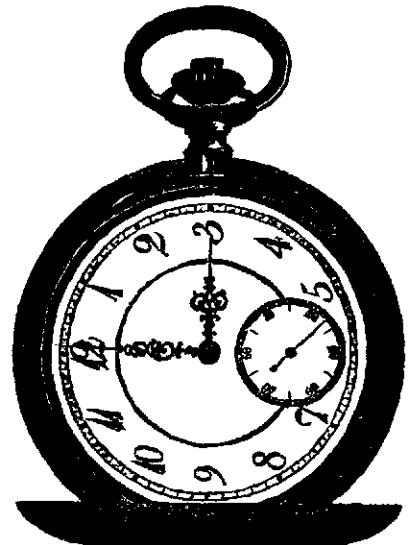
atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă che-
zărie de 10 ani și prețuri ieftine, livrează cea
mai bună prăvălie în această privință în
întreaga Ungaria

BRAUSWETTER JÁNOS

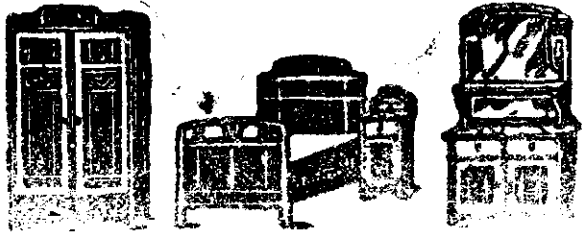
orologier în SZEGED:

CATALOG cu 2000 chipuri se trimite GRATUIT.

Notez că numai aceia vor primi catalogul gratuit cari îl cer cu
provocare la ziarul Tribuna. (ad. scriu că a cetit anunțul în Trib.)
Correspondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

— **Nicolas Hencilă** —
măsar de zidiri și mobile
Déva, Str. Vasut No 18. (Casa proprie)

Aduce cu simă la cunoștință on. public din loc și provincie, că și-a provăzut și mărit atelierul de măsurit cu puteri de muncă corespunzătoare cerințelor de azi.

Primește totfelul de lucrări pentru zidiri și mobile, precum și reparări cu prețuri convenabile și pe lângă serviciu prompt și conștiințios.

Mare magazin de tot felul de mobile pregătite din materialul cel mai excelent uscat dela cele mai simple până la cele mai luxoase.

Johann Aichinger,

sculptor

Temesvár Erzsébetváros, Püspök-ut 7. szám.

Am onoare a aduce la cunoștință on. public că începând cu întâi Noemvre mi-am mutat atelierul din Bohemia de miază noapte la Timișoara și asupra acestui atelier atrag atenția onoratului public doritor de artă, dar în primul rând a anteprenorilor, arhitecților și a bisencilor.

Sânt în situația de a putea satisface orice comande sculpturale în execuție simplă și pompoasă, anume decorațiuni și statuete ornamentale pentru clădiri, din orice material; modele în miniatură după opere arhitectonice.

Apoi statui, busturi, bas reliefuri, planșete, plăci comemorative în bronz și turnate eventual tăiate în peștră blazoane, ornamentice sepulcrate, lucrări fine sculptură în lemn, pentru biserici și saloane, executare artistică și ieftin.

Prima fabrică de casse și mașini din Ungaria

I. Anheuer, Timișoara.

Casse

de cea mai nouă construcție
sigur e contra focului și spargerii.

Casse cu pantere de otel, trampoare și antrepoziție
panterate cu deplină siguranță contra spargerii.

Casse pentru cărți din asbest.

Panțerarea locatelor pentru casse.

Uși și ferestri panterate pentru instituție de
bani, cea mai nouă construcție.

Preț curent ilustrat se trimite gratis și franco acasă.

Primul atelier ardelen aranjat cu putere electrică pentru seobirea
pietrelor și fabrică de pietrii monumentale.

Gerstenbrein Tamás és Társa sculptor și măiestru pietrar.
Atelierul central al magazinei: Cluj-Kolozsvár, Dézsma-u. 21.
Magazin de pietrii monumentale

fabricate proprii din marmoră, labrador, granit, sienit, etc.
Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.
Biroul central:
Nagyszeben, Fleischer-gasse 17.
Filiale: Déva și Nagyvárad.

Să ne credeți

că este în interesul D-tre,
dacă comandați — — coasa „Koronagyémánt”

Cu coasa „Koronagyémánt”

bătută odată se poate cosi ziua întreagă și deoarece e făcută din oțel-diamant, coase rele sau mel nu se găsesse între ele. Pentru trăinicia fișcărei bucăți garantăm.

75 80 85 90 95 100 110 cm. La comanda de 10 buc. Prețul: 1 buc. 1-80 1-90 2- 2-20 2-40 2-60 cor. una se dă rabat. —

Comandele se pot face prin trimiț. banilor înainte sau pe lângă rambursul la magazin de coase „Koronagyémánt” Kaposvár, Fő-utca 22 T.

Telefon 66—82

FISCHER TESTVÉREK

■ lustratori de sticlă și fabricanți de oglinzi; ■
■ pictură specială pentru geamuri de biserică. ■
BUDAPESTA, VIII., Koszoru-utca No. 27.

Pregătim în prosaba oglinzi, plăci, dulapuri și apărătoare pentru uși. Primă execuția constă în oțelărie lucrată din oțel și m. apoi colorarea în sticlă ori mozaic a geamurilor de biserică, de amatori, sufragerii, saloane, portale și portiere.

== Mare depozit de sticlă în plăci. ==

Comandele atât din loc cât și din provincie se fac cu multă conștiințiozitate.

Telefon 66—82.

Celebrele motoare originale

„OTTO”

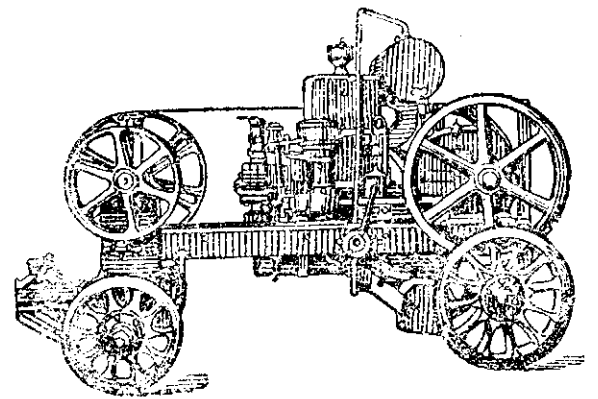
cu benzină, gaz, sau oleiu brut.

Până acum sunt în funcțiune mai mult ca 95.000

în toate părțile lumii.

Prețuri ieftine! Condiții avantajoase de plată.

— — Mare expediție în țară și străinătate — —

Depozitul filial a fabricii de motoare:

Langen & Wolf

Timișoara — Josefstadt, Bonnáz-u. Nr. 12.

Liste de prețuri și prospecte la dorință se trimit gratuit și porto franco.

Nou! In Arad n'a mai existat încă! Nou!
In strada Forray (Palatul contelui
Nádasdy) s'a deschis deja o între-
— prinsă americană electrică de —

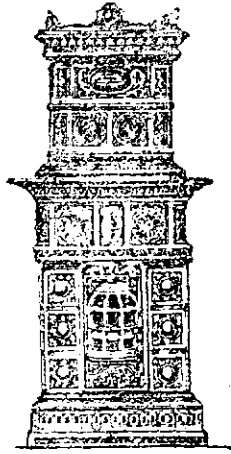
Tălpuire repede

Prețurile:

Tălpuire și călcăie bărbătești numai C. 2'40
" " " femeiești " " 2'—
" " " pentru copii " " 1'60

Roagă binevoitorul sprijin

Szabolcsi Farkas.

Mare depozit de cuptoare.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că în Ko-
lozsvár, strada Monostor 7 am deschis un mare magazin
înregistrat și provăzut cu cuptoare din țară și străinătate,
unde se află în depozit permanent cuptoare moderne de maiolică
stil secesion și cuptoare de olane Daniel, precum și căminuri
și cuptoare de bucătărie.

Atrag atenția publicului asupra depozitului meu model, asi-
gurându-l totodată despre calitatea perfectă ale articolelor și
prețurile cele mai solide.

Așteptând binevoitorul sprijin semnez cu stimă:

Tamásy József, Kolozsvár.

INGRIJIREA FRUMUSEȚII.

Regeneratorul pentru păr (Galdys) nu se ține de plicticoa-
sele medicamente anunțate de atâtea ori, cu toate că pe terenul acesta
își reclamă primul loc, fiind cel mai bun dintre mijloacele pentru păr.
Cu folosirea lui au ajuns la rezultate miraculoase. Femei și artiste din
lumea mare prin scrisori de recunoștință dau expresia cea mai măgu-
litoare preparatului despre mulțămirea lor.

Regulatorul »Galdys« întinereste în scurtă vreme părul încăruntit
și îi redă culoarea și strălucirea originală tinereții.

O sticlă 2 cor. 40 fil.

Medicamentul pentru creșterea părului »Galdys« e mijloc
sigur contra căderii părului și a boalelor de cap. Promovează în mod
miraculos creșterea și întărirea părului iar părul căzut îl înlocuiește bogat.
Impedecă fracturarea părului. Cu un cuvânt întărește rădăcina, ca
udatul florile. — O sticlă 3 coroane.

Tovarășul acestuia e spirtul pentru cap »Galdys«, care îm-
pedecă formarea mătreții și jupoiera pielii. — Prețul 2 coroane.

Le pregătește farmacia la »Impăratul Roman« alui

VIG BÉLA, BUDAPEST II. Fő-utca 54.

Schuster Hans, hărăgar Szászváros, Korház-utca.

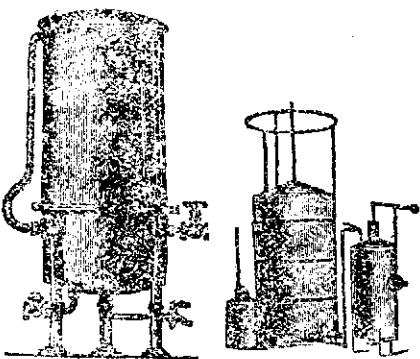
Primește spre efectuare: instrumente de fabricare de spirt,
cognac, licquer, țuică și instrumente de a condensa acestea

Mare magazină. Totfelul de in-
strumente și lucruri necesare
la fabrici. Vase de aramă roșie
pentru hoteluri, birturi etc.

Vase de fier cafea, vase de
spălat și curățit. — Primește

montarea și repararea
fântânelor artificiale

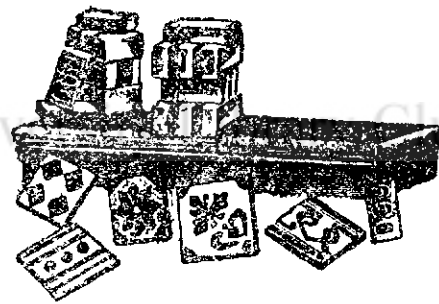
pe lângă prețuri moderate.
Comandele se execută prompt.

Simics József

anteprisă de clădiri și fabrică
de ciment monumente și beton

Lugoș, Str. Buziașului 37. Casa proprie.

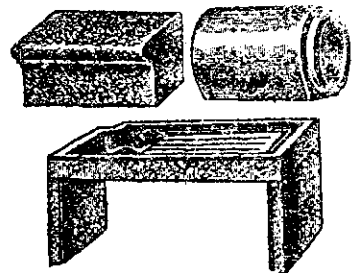

Primește totfelul de
lucrări din acest ram,
poduri de beton,
viaduct, canalizări,
usucarea păreților
umezi, învelișuri de
beton, terase, monu-
mente, pedestale,

trepte, bazinuri, boltituri din beton de fier, cupole
pentru biserici, șghiaburi, păreți sectanți, cerdacuri de
ciment și pregătirea lucrărilor din asfalt.

Are în depozit tot materialul de lipsă pentru
pentru lucrările din acest
ram, ghips, ciment româ-
nesc și de portland, trestie
pentru moloz etc.

Lucrările se fac pelângă
garanție. — Preliminare și
planuri se trimit gratuit.

Biroul special de antreprisă pentru instalații sanitare a inginerului

PONTET SÁNDOR

Maros-Vásárhely str. Eötvös
Nr. 4. ≡

No telefonului 242.

Proiectează și primește:

instalări de apeducte, canalisări ca-
lorifere centrale, ventilatoare și
mașini cu apă, gaz și spirt.

„LUNCA“

institut de credit și economii societate pe acții în Boroșineu.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii, societate pe acții „LUNCA“ se invită prin aceasta la

a II-a adunare generală ordinară

care se va ține în Boroșineu, Joi, în 16 Martie st. n. 1911 la orele 11 a. m. în localul institutului.

OBIECTELE:

1. Alegerea notarilor, verificătorilor și a scrutinătorilor.
2. Raportul anual al direcțiunii, al comitetului de supraveghere și bilanțul anului de gestiune 1910.
3. Distribuirea profitului curat.
4. Darea absoluturului direcțiunii și comitetului de supraveghere pe anul 1910.
5. Fuzionarea institutului cu institutul „Victoria“ din Arad.

§. 20. În adunările generale au drept a participa cu vot consultativ și decisiv numai acei acționari, cari sunt trecuți ca acționari în registrul de acții cel puțin cu 2 luni înainte de adunare și cu cel puțin 24 de ore înainte de adunarea generală depun pe lângă revers la cassa institutului acțiunile lor, eventual dovezile de plenipotență.

Boroșineu, la 1 Martie 1911.

DIRECȚIUNEA.

Bilanț încheiat la 31 Decembrie 1910.

Activa.		Bilanț încheiat la 31 Decembrie 1910.		Pasiva.	
Cassa	7966 32	Capital societar	100000		
Cambii	585.912	Fond de rezervă general*)	2.948 25		
Cambii cu acoperire hipotecară	141.627	Fond de penziune**)	500		
Imprumuturi hipotecară	4097	Fond pt scopuri filantr. și cult.***)	100	3548 25	
Mobiliar	1.036	Depozite spre fructificare		114288 79	
după amortizare	136	Reescont		499834	
Debitori	1575 31	Creditori		963 15	
Interese tranzitoare	105 81	Interese tranzitoare		12317 28	
		Profit net		11231 97	
		*) Cu dotarea din acest an va fi	Cor. 7000		
		**) Cu dotarea din acest an va fi	1000		
		***) Cu dotarea din acest an va fi	273 10		
	742183 44			742183 44	

Spese

Profit și Pierdere

Venite

Interese: pentru dep. spre fructif.	5.593 77		Interese: dela cambii	38.662 33	
» reescont	26.498 12		» cu acoperiri		
» fondul de rez. gen.	113 39	32205 28	hipotecare	8.960 28	
Contribuție: pentru interese de puneri spre fructificare	559 39		Interese dela împrum. hipotecare	373 32	47995 93
Contribuție erarială și comunală	4.307 97	4867 36	Proviziuni și alte venit		8581 74
Salare		4735 96			
Spese de birou		2350 20			
Chirie		500			
Porto		550 90			
Amortizare din mobiliar		136			
Profit net		11231 97			
		56577 67			56577 67

Boroșineu, 31 Decembrie 1910.

Dr. Burdan m. p.
director executiv.

Ioan S. Halmagian m. p.
contabil.

DIRECȚIUNEA:

Georgia m. p.
președinte.

Raicu m. p.

Dimitrie Nyisztor m. p.

Dr. Burdan m. p.

Dimitrie Popovici m. p.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIERE:

Subsemnatul comitet de supraveghiere am examinat conturile prezente și le-am aflat în deplină consonanță cu registrele institutului.

George Popovici m. p.
președinte.

Pavel Dîrlea m. p.

Crăciun Chera m. p.

Petru Vasilon m. p.